

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

Raport

privind starea învățământului

superior în România

2016 - 2017

INTRODUCERE

Raportul asupra stării sistemului național de învățământ universitar din România 2016-2017 prezintă o analiză statistică a sistemului de învățământ universitar, realizată pe baza unui set de indicatori de bază incluși în SNIE – Sistemul Național de Indicatori pentru Educație. SNIE este compatibil cu sistemele internaționale de indicatori (Eurostat, OECD, UNESCO, Banca Mondial) și include o parte a indicatorilor-int specifice obiectivelor europene comune în domeniul educației și formării profesionale.

Raportul prezintă, de asemenea, o analiză cu privire la situația României referitoare la atingerea țintelor stabilite la nivel european în orizontul de timp 2020.

Capitolul I prezintă analiza sistemului de învățământ universitar în anul 2016/2017, din perspectiva următoarelor dimensiuni: participarea la educație; resursele umane; rezultatele cursanților.

La calcularea indicatorilor au fost utilizate datele primare oficiale referitoare la educație, ale Institutului Național de Statistică și ale Ministerului Educației Naționale. În cazul indicatorilor care utilizează informații culese la începutul anului universitar (*indicatori de intrare*), analiza a fost realizată având ca reper anul universitar 2016/2017. Pentru indicatorii care utilizează informații culese la final de an universitar (*indicatori de ieșire*), analiza a fost realizată având ca reper anul universitar 2015/2016.

Pentru analizele comparative la nivel european au fost utilizate baze de date și rapoarte ale EUROSTAT, OECD și Banca Mondială.

Capitolul II prezintă rezultate și acțiuni relevante desfășurate în anul universitar 2016-2017, grupate pe 10 direcții prioritare ale sistemului de învățământ superior.

Capitolul III prezintă prioritățile sistemului de învățământ superior în perspectiva 2020.

CUPRINS

INTRODUCERE.....	1
CAPITOLUL I. Analiza sistemului de învățământ superior din perspectiva indicatorilor de bază.....	4
1. Rețeaua instituțiilor de învățământ superior	4
2. Participarea la învățământul superior.....	6
2.1. Evoluția efectivelor de persoane înscrise în învățământul superior.....	6
2.2. Rata specifică de cuprindere pe vârste.....	18
2.3. Rata brută de cuprindere	20
3. Rezultate ale învățării în învățământul superior	21
3.1. Rezultate ale studenților din învățământul universitar de licență	21
3.2. Absolvenți ai învățământului superior	22
4. Resurse umane în învățământul superior	26
4.1. Evoluția efectivelor de personal din învățământul superior	26
4.2. Distribuția pe funcții didactice a personalului din învățământul superior	28
4.3. Ponderea personalului didactic de sex feminin.....	28
4.4. Numărul de studenți ce revine unui cadru didactic.....	29
CAPITOLUL II. Rezultate și acțiuni relevante desfășurate în anul universitar 2016-2017	30
1. Asigurarea cadrului normativ pentru funcționarea optimă a sistemului de învățământ superior	30
2. Asigurarea accesului egal și creșterea participării în învățământul superior printr-o abordare mai bine țintită a nevoilor tinerilor	32
3. Promovarea guvernancei universitare	35
4. Creșterea relevanței programelor de studii și a competitivității instituțiilor de învățământ superior prin îmbunătățirea calității și a finanțării universitare	35
5. Corelarea programelor de studii universitare cu cerințele angajatorilor și dezvoltarea abilităților antreprenoriale ale studenților prin proiecte de afaceri, parteneriate și societăți antreprenoriale	38
6. Consolidarea parteneriatelor între universități, mediul socio-economic și sectorul nonguvernamental inclusiv prin dezvoltarea de programe de învățare pe tot parcursul vieții	40
7. Susținerea internaționalizării învățământului superior și consolidarea relațiilor internaționale	41
8. Modernizarea infrastructurii universitare și utilizarea IT	48

9. Monitorizarea m surilor cuprinse în Strategia Națională pentru Învățământ Terțiar 2015 – 2020	49
--	----

CAPITOLUL III. Priorități strategice ale învățământului superior, noi politici educaționale în perspectiva 2020

1. Asigurarea cadrului normativ pentru funcționarea optimă a sistemului de învățământ superior	51
2. Îmbunătățirea accesului și a participării în învățământul superior	51
3. Asigurarea calității și creșterea competitivității universităților românești	51
4. Corelarea programelor de studii universitare cu nevoile pieței muncii	52
5. Internaționalizarea învățământului superior	52
6. Dezvoltarea și Integrarea Sistemului Informatic din Educație	53
7. Încurajarea învățării pe tot parcursul vieții	53
8. Guvernanță profesionistă și transparență, descentralizare, autonomie și responsabilitate ..	53

ANEXĂ. Asigurarea cadrului normativ necesar funcționării sistemului național de învățământ superior în anul 2016-2017

Lista tabelor.....	57
Lista graficelor	58
Lista de abrevieri.....	58

CAPITOLUL I. Analiza sistemului de învățământ superior din perspectiva indicatorilor de bază

1. Rețeaua instituțiilor de învățământ superior

La nivelul anului 2016/2017, sistemul național de învățământ superior cuprindea 96 de instituții de învățământ superior, în cadrul cărora funcționau 515 de facultăți. Învățământul de stat reprezintă aproape 57% dintre instituțiile de învățământ superior și 72% din totalul facultăților.

Distribuția instituțiilor de învățământ superior pe forme de proprietate evidențiază următoarele date pentru anul universitar 2016/2017: 55 instituții de învățământ superior de stat și 41 instituții de învățământ superior particulare (acreditate sau autorizate să funcționeze provizoriu)¹, cu 372 facultăți de stat și 143 facultăți particulare.² Ponderea cea mai ridicată a instituțiilor de învățământ superior și a studenților este prezent în municipiul București, care cuprinde peste un sfert (26,7%) dintre studenții din învățământul de stat și peste jumătate (56,5%) dintre studenții din învățământul particular.

Tabel 1. Rețeaua sistemului național de învățământ superior

	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017
Nr. instituții de învățământ superior (acreditate și autorizate provizoriu), din care:	108	107	103	101	98	96
- proprietate de stat	56	55	55	55	55	55
- proprietate particular	52	52	48	46	43	41
Nr. facultăți, din care:	614	596	590	583	567	515
- proprietate de stat	410	405	405	403	409	372
- proprietate particular	204	191	185	180	158	143

Sursa: ¹ HG nr. 376/2016, cu modificările și completările ulterioare;

² Învățământ Superior. Raport UEFISCDI 2016-2017.

Rețeaua de învățământ superior înregistrează un trend descendent în perioada analizată, situație determinată în primul rând de scăderea numărului de universități și facultăți particulare, concomitent cu prestrarea în aproximativ aceiași parametri a rețelei de învățământ superior de stat.

Trendul descrescător înregistrat de instituțiile de învățământ superior se corelează cu **tendențele înregistrate la nivelul efectivilor de studenți**. Astfel, efectivele de studenți înscriși în învățământul superior de licență în 2016/2017 au scăzut semnificativ în ultimii cinci ani: față de valorile corespunzătoare din 2011/2012, scăderile au fost cu peste 10% în învățământul superior de stat și cu peste 60% în cel particular.

Tabel 2. Numărul de studenți înscriși în învățământul superior de licență (mii)

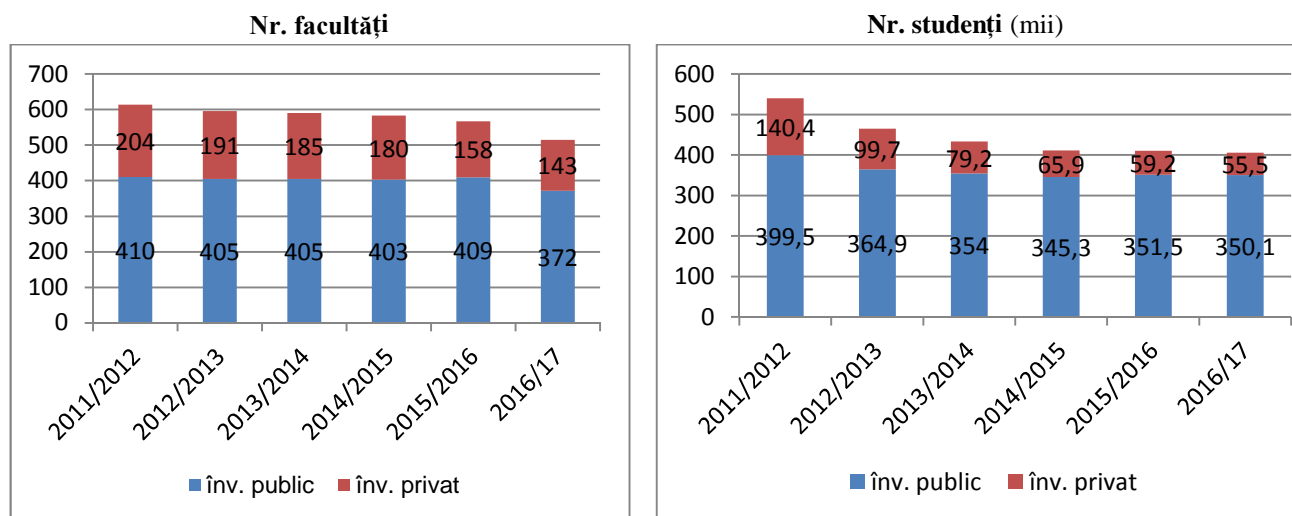
	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017
Nr. studenți în învățământul de licență, din care:	539,9	464,6	433,2	411,2	410,7	405,6
- proprietate de stat	399,5	364,9	354,0	345,3	351,5	350,1
- proprietate particular	140,4	99,7	79,2	65,9	59,2	55,5

Sursa: Date preluate din Caietele statistice privind învățământul superior, INS, 2012-2017.

¹ HG nr. 376/2016, cu modificările și completările ulterioare.

² Învățământ Superior. Raport UEFISCDI 2016-2017.

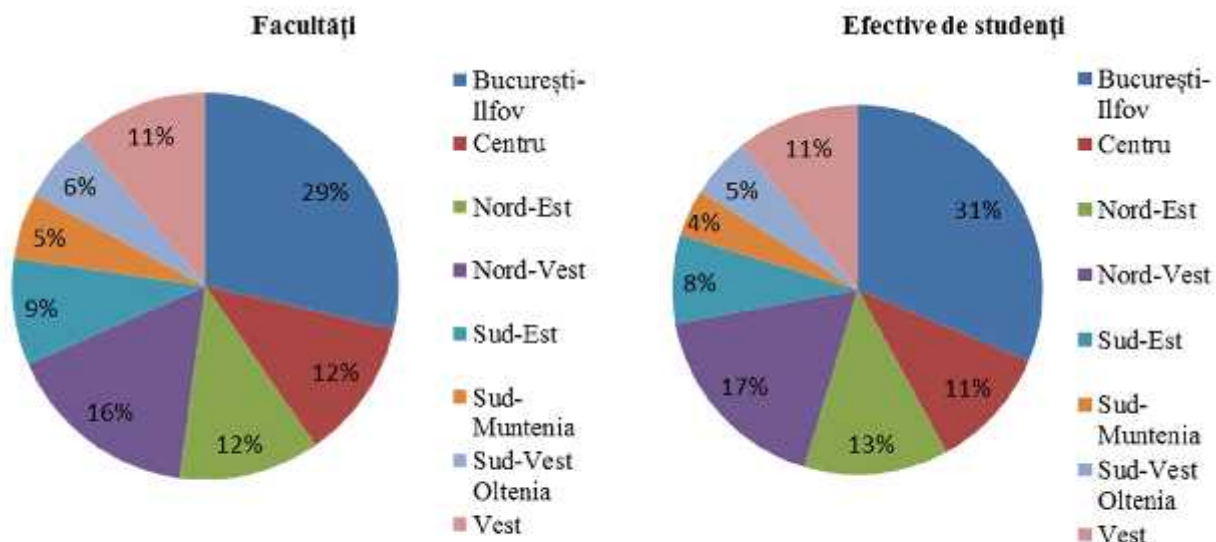
Fig. 1. Evoluția numărului de facultăți și a numărului de studenți înscriși în învățământul superior de licență

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2012-2017.

Informațiile privind **distribuția teritorială a instituțiilor de învățământ superior** evidențiază asigurarea unui acces deschis la educația de nivel superior. Sistemul național de învățământ superior acoperă municipiul București și 37 de județe. Nu există instituții de învățământ superior/facultăți în județele Botoșani, Giurgiu, Tulcea și Vaslui.

Fig. 2. Distribuția pe regiuni de dezvoltare a facultăților și a studenților cuprinși în învățământul superior de licență, în anul universitar 2016/2017

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2017.

2. Participarea la învățământul superior

2.1. Evoluția efectivelor de persoane înscrise în învățământul superior

În anul universitar 2016/2017, în sistemul de învățământ superior din România au fost înmatriculate 531,6 mii de persoane, dintre care peste trei sferturi (76,3%) erau înscrise în ciclul licență. 87,4% din totalul persoanelor urmau programe de studiu în învățământul superior de stat.

- **Context demografic**

În ultimii ani se constată evoluții demografice negative în ceea ce privește populația rezidentă de vârstă corespunzătoare învățământului superior, înregistrându-se scderi la majoritatea grupelor de vârstă, cu prioritate la vârstele de 21, 22, 23 și 24 de ani. Evoluția demografică reprezintă unul dintre factorii de context care influențează fluctuația efectivelor de persoane înscrise în învățământul superior.

Tabel 3. Evoluția populației rezidente în România (mii)

Vârsta	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Diferența 2016-2011 (%)
18 ani	221,4	223,6	220,9	213,8	213,0	215,6	-2,6
19 ani	224,4	221,4	221,5	219,9	213,1	211,7	-5,7
20 ani	229,1	224,7	219,1	220,3	218,5	210,3	-8,2
21 ani	261,7	239,3	222,4	217,8	218,4	214,9	-17,9
22 ani	287,6	269,4	237,3	221,2	215,5	214,6	-25,4
23 ani	291,7	288,6	267,5	235,9	218,5	211,5	-27,5
24 ani	290,8	290,2	287,0	265,8	232,2	213,9	-26,4
25-29 ani	1306,9	1326,6	1368,6	1399,2	1388,9	1320,4	1,0
30-34 ani	1522,8	1485,7	1424,7	1367,7	1325,4	1299,3	-14,7
35+	11659,3	11676,6	11751,9	11810,1	11853,3	11880,0	1,9

Sursa: Baza de date privind populația rezidentă din România la data de 1 iulie, INS, 2011-2016.

- **Context educațional**

În anul universitar 2016/2017, în instituțiile de învățământ superior din România erau înmatriculate **531,6 mii de persoane**, cu aproximativ 3,6 mii de persoane mai puțin decât în anul universitar precedent. Din totalul persoanelor înscrise în învățământul superior în anul 2016/2017, 76,3% urmau programe de studii universitare de licență, 19,5% – programe de studii universitare de masterat, 3,6% – programe de studii universitare de doctorat, iar 0,6% – programe de studii postuniversitare (programe postdoctorale, programe de studii aprofundate și academice postuniversitare, programe de studii postuniversitare de specializare).

Tabel 4 Numărul persoanelor înscrise în învățământul superior, pe programe de studii (mii)

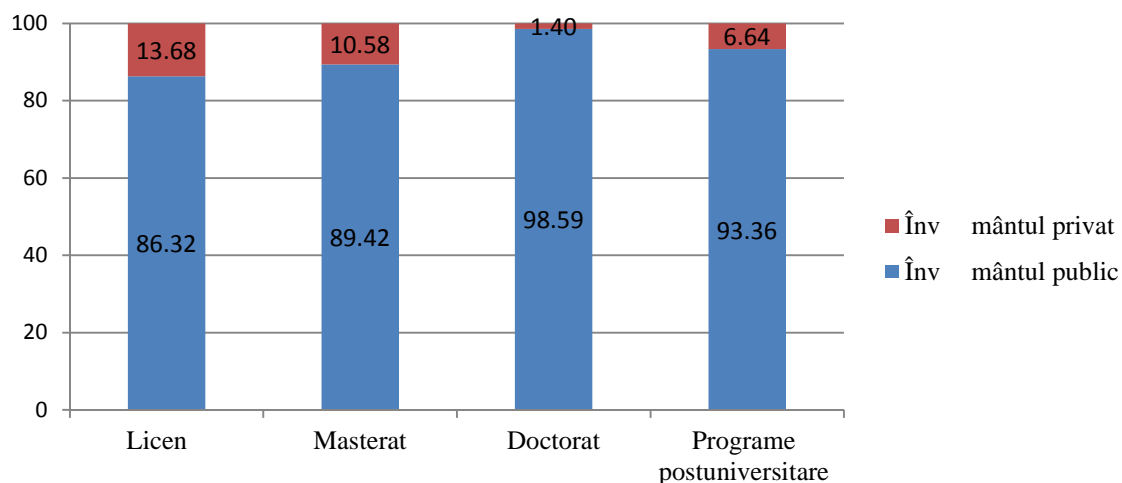
	Total	Programe de studii				Pondere studenților din licență
		Licență	Masterat	Doctorat	Programe postuniversitare	
Anul universitar 2013/2014						
Total	578725	433234	114254	20011	11226	74,9%
De stat	485168	353988	101175	19792	10213	73,0%
Particular	93557	79246	13079	219	1013	84,7%
Anul universitar 2014/2015						
Total	541653	411229	107092	18777	4555	75,9%
De stat	464149	345336	95860	18513	4440	74,4%
particular	77504	65893	11232	264	115	85,0%
Anul universitar 2015/2016						
Total	535218	410697	104739	17156	2626	76,7%
De stat	465012	351450	94129	16971	2462	75,6%
Particular	70206	59247	10610	185	164	84,4%
Anul universitar 2016/2017						
Total	531586	405638	103827	19154	2967	76,3%
De stat	464642	350149	92838	18885	2770	75,4%
Particular	66944	55489	10989	269	197	82,9%

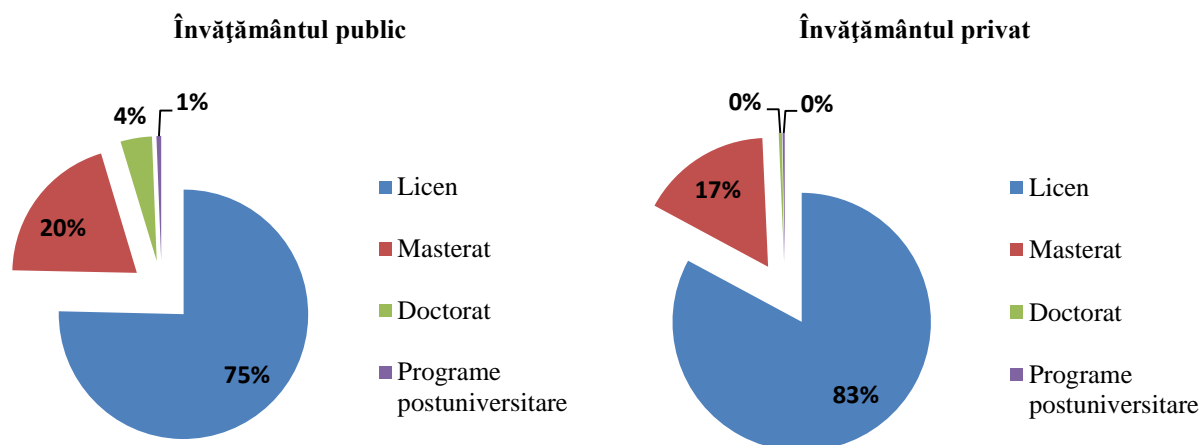
Sursa: Date preluate din Caietele statistice privind învățământul superior, INS, 2014-2017.

Evoluțiile efectivelor de studenți au fost diferite în învățământul de stat și în cel particular. Astfel, în perioada 2013-2016, a crescut ponderea studenților înscriși la nivelul de licență în învățământul de stat și s-a redus în cel particular. La programele de masterat și doctorat, modificarea ponderilor este nesemnificativă. La nivelul programelor postuniversitare, a crescut ponderea cursanților din învățământul de stat și s-a redus în cel particular.

Din totalul persoanelor înscrise în învățământul superior în 2016/2017, o pondere de 87,4% urmau programe de studii în instituții de stat și 12,6% în învățământul particular. Reducerea numărului de înmatriculări este din ce în ce mai vizibilă în instituțiile de învățământ superior particulare, care au ajuns, în anul universitar 2016/2017, la mai puțin de 67.000 de studenți înscriși.

Fig. 3. Distribuția persoanelor înscrise în învățământul superior, pe programe de studii și pe forme de proprietate, în anul universitar 2016/2017 (%)

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2017.

2.1.1. Ciclul I – studii universitare de licență

Efectivele de studenți înscriși la studii universitare de licență au continuat tendința de scădere înregistrată în ultimii ani. Numărul studenților înscriși la studii universitare de licență în anul 2016/2017 a fost de 405,6 mii de studenți, în ușoară scădere față de anul trecut. Scăderea numărului de înmatriculări este mai evidentă în instituțiile de învățământ superior particulare.

Tabel 5. Evoluția numărului de studenți înscriși la programe de studii universitare de licență (mii)

An universitar	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017
Număr total de studenți înscriși la învățământul superior	871,8	705,3	578,7	541,7	535,2	531,6
Număr studenți înscriși la programe de studii universitare de licență	539,9	464,6	433,2	411,2	410,7	405,6

Sursa: Date preluate din Caietele statistice privind învățământul superior, INS, 2012-2017.

Scăderea numărului de înmatriculări de la un an la altul a fost determinat de un complex de factori: ponderi mai reduse de absolvenți de liceu care au promovat examenul de bacalaureat; număr mai mic de persoane care aleg să urmeze simultan mai mult de un program de studii universitare (spre deosebire de anii anteriori); scăderea demografică a populației de vârstă teoretică de colarizare la acest nivel de studiu (19-23 ani). Alte posibile cauze care au condus la scăderea drastică a numărului de studenți fac referire și la realități precum rata crescută de prăsigire timpurie a sistemului educațional preuniversitar și fenomenul migrației externe, care afectează dimensiunea coortei ce poate să accedă la acest nivel educațional. De asemenea, accesul mai larg la învățământul postliceal, necondiționat de promovarea examenului de bacalaureat, este un alt posibil factor ce a influențat scăderea efectivelor de studenți; comparativ cu învățământul superior, evoluția

acestui nivel de învățământ a cunoscut o creștere spectaculoasă, atrăgând de la un an la altul din ce în ce mai mulți beneficiari.

- **Efective de studenți, pe forme de învățământ**

Din numărul total al studenților înscriși la studii universitare de licență, **peste 90%** sunt înscriși în forma cu frecvență, 5,8% frecvențe în forma la distanță, iar aproape 4% frecvențe în programe de studii cu frecvență redusă. Evoluția efectivelor de studenți înscriși la studii universitare de licență, în diferite forme de organizare a programelor de studii, evidențiază o creștere semnificativă – de la an la an – a ponderii opțiunilor pentru programe de studii cu frecvență.

Tabel 6. Evoluția numărului de studenți înscriși la studii universitare de licență, pe forme de organizare a programelor de studii

An universitar	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017
	Număr					
Total studenți, din care:	539852	464592	433234	411229	410697	405638
- în învățământul cu frecvență	442613	401099	381944	367376	370939	366843
- în învățământul seral	592	439	260	144	26	0
- în învățământul cu frecvență redusă	46628	26346	20519	17113	15644	15297
- în învățământul deschis la distanță	50019	36708	30511	26596	24088	23498
	Pondere (%)					
Total studenți, din care:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
- în învățământul cu frecvență	82,0	86,3	88,2	89,3	90,3	90,4
- în învățământul seral	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
- în învățământul cu frecvență redusă	8,6	5,7	4,7	4,2	3,8	3,8
- în învățământul deschis la distanță	9,3	7,9	7,0	6,5	5,9	5,8

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2012-2017.

- **Efective de studenți, pe forme de proprietate**

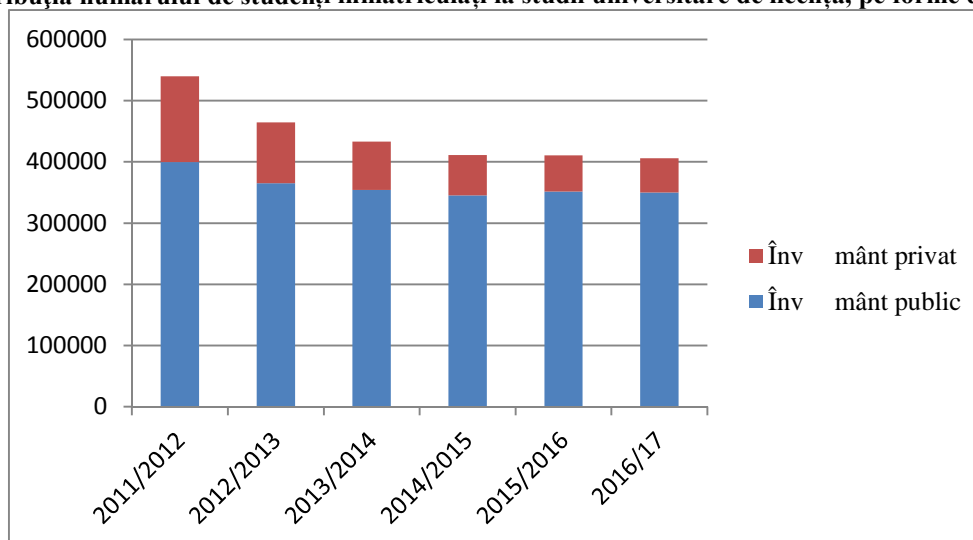
Diminuarea efectivelor de studenți din ciclul de licență s-a manifestat diferit, **în funcție de forma de proprietate**: sc deri s-au înregistrat în special la nivelul învățământului superior particular. Astfel, dacă în anul universitar 2011/2012 ponderea studenților din învățământul particular ce frecvențează studii universitare de licență în totalul studenților era de 26%, în anul 2016/2017 acesta a ajuns la doar 13,7%. În mod firesc, la nivelul învățământului de stat se observă o situație inversă, valoarea crescând de la 74% în 2011/2012 la 86,3% în 2016/2017.

Tabel 7. Evoluția numărului de studenți înscriși la studii universitare de licență, pe forme de proprietate

	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
	Număr					
Total	539852	464592	433234	411229	410697	405638
- de stat	399464	364916	353988	345336	351450	350149
- particular	140388	99676	79246	65893	59247	55489
	Pondere (%)					
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
- de stat	74,0	78,5	81,7	84,0	85,6	86,3
- particular	26,0	21,5	18,3	16,0	14,4	13,7

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2012-2017.

Fig. 4. Distribuția numărului de studenți înmatriculați la studii universitare de licență, pe forme de proprietate

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2012-2017.

- Efective de studenți, în funcție de țara de proveniență**

În funcție de țara de proveniență, datele pentru anul universitar 2016/2017 arată astfel: **94,2% din totalul studenților înscriși la studii universitare de licență sunt români**, iar 5,8% sunt studenți străini. Comparativ cu anii anteriori, ponderea studenților străini este în uoară creștere în învățământul de stat și relativ constant la nivelul învățământului superior particular. Cei mai mulți dintre studenții străini provin din Europa (63,7%), Asia (22%) și Africa (12,6%).

Tabel 8. Evoluția numărului de studenți înscriși la studii universitare de licență, în funcție de țara de origine, pe forme de proprietate

	Număr studenți			Ponderea în funcție de țară (%)	
	Total	Studenți români	Studenți străini	Studenți români	Studenți străini
An universitar 2014/2015					
Total	411229	389545	21684	94,7%	5,3%
De stat	345336	326105	19231	94,4%	5,6%
Particular	65893	63440	2453	96,3%	3,7%
An universitar 2015/2016					
Total	410697	388110	22587	94,5%	5,5%
De stat	351450	330873	20577	94,1%	5,9%
Particular	59247	57237	2010	96,6%	3,4%
An universitar 2016/2017					
Total	405638	381952	23686	94,2%	5,8%
De stat	350149	328593	21556	93,8%	6,2%
Particular	55489	53359	2130	96,2%	3,8%

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2015-2017.

- **Efective de studenți, pe domenii de studii (profiluri de studii/grupe de specializări) și durata programelor de studii**

Compatibilizarea domeniilor de studii la nivel european a constituit unul din principalele obiectivele ale procesului Bologna. În scopul flexibilizării accesului la programele de studii, al asigurării mobilității studenților și forței de muncă calificate în plan național și european, începând cu anul 2014, rapoartele statistice la nivel european utilizează grupe de specializări, în conformitate cu *ISCED-F 2013 International Standard Classification of Education: Fields of Education detailed levels*. La această nouă referință, s-a aliniat și sistemul de indicatori gestionați de Institutul Național de Statistică din România, care, începând cu anul 2014/2015, a trecut de la monitorizarea distribuției studenților pe profiluri de studii la analiza distribuției acestora pe grupe de specializări (ca urmare, datele de mai jos fac referire numai la ultimii trei ani universitari).

Distribuția studenților **pe grupe de specializări** necesită corelare cu numărul de ani de studii diferit de la o grupă de specializare la alta. Astfel, conform procesului Bologna, studiile universitare de licență cu frecvență corespund unui număr de 180-240 credite de studii transferabile (ECTS), respectiv unui număr de 60 de credite de studii transferabile pe an de studiu, pentru 3-4 ani de studiu, 4 ani revenind studiilor din domeniile *tiințe inginerești*, *tiințe juridice* și *Teologie pastorală*. Pentru anumite profesii (domeniile medicină-farmacie și arhitectură), ciclul I și ciclul II de studii universitare pot fi oferite comasat, într-un program unitar de studii universitare cu o durată cuprinsă între 5 și 6 ani, la formă cu frecvență, diplomele obținute fiind, în unele cazuri, echivalente diplomei de master.

Distribuția numărului de studenți pe grupe de specializări și pe ani de studii este detaliată în cele ce urmează.

Tabel 9. Evoluția numărului de studenți înscriși la studii universitare de licență, pe grupe de specializări (conform noii clasificări ISCED-F) și pe ani de studiu

2014-2015	Total	An preg.	An I	An II	An III	An IV	An V	An VI
Total	411229	562	123568	110192	108257	52184	9453	7013
Științele educației	10809	-	3964	3462	3383	-	-	-
Arte și științe umaniste	35079	519	12066	10397	10180	1805	98	14
Științe sociale, jurnalism și informații	30993	2	11248	9826	9917	-	-	-
Afaceri, administrație și drept	104416	16	32330	29308	33014	9748	-	-
Științe naturale, matematică și statistică	19632	-	6920	5861	5605	1246	-	-
Tehnologiile informației și comunicațiilor	27034	1	8753	7685	6635	3960	-	-
Inginerie, prelucrare și construcții	86463	11	23740	21226	18536	21112	897	941

Agricultur , silvicultur , piscicultur și științe veterinare	21134	-	5888	5186	4545	4285	606	624
S n tate și asistență social	60985	13	13370	12623	12459	9234	7852	5434
Servicii	14684	-	5289	4618	3983	794	-	-

2015-2016	Total	An preg.	An I	An II	An III	An IV	An V	An VI
Total	410697	722	132732	104496	104955	50568	9488	7736
Științele educației	11977	-	4366	3901	3696	14	-	-
Arte și științe umaniste	35541	663	12968	9840	10332	1664	74	-
Științe sociale, jurnalism i informații	32493	-	13037	9524	9932	-	-	-
Afaceri, administrație și drept	96550	39	33889	25893	27968	8761	-	-
Științe naturale, matematic i statistic	18956	-	7163	5230	5482	1081	-	-
Tehnologiile informației și comunicațiilor	25631	1	8939	7173	6395	3123	-	-
Inginerie, prelucrare și construcții	89741	2	26861	20620	19525	21150	708	875
Agricultur , silvicultur , piscicultur și științe veterinare	20835	-	5838	4917	4648	4205	640	587
S n tate și asistență social	64221	5	14279	13103	12747	9747	8066	6274
Servicii	14752	12	5392	4295	4230	823	-	-

2016-2017	Total	An preg.	An I	An II	An III	An IV	An V	An VI
Total	405638	768	123579	112137	100835	50760	9610	7949
Științele educației	12450	-	4508	3999	3923	20	-	-
Arte și științe umaniste	34850	708	11978	10667	9674	1758	65	-
Științe sociale, jurnalism i informații	31637	-	12186	10259	9192	-	-	-
Afaceri, administrație și drept	96199	14	32997	28326	26654	8208	-	-
Științe naturale, matematic i statistic	16809	-	5906	5215	4821	867	-	-

Tehnologiile informației și comunicațiilor	27513	2	8812	8304	6848	3547	-	-
Inginerie, prelucrare și construcții	85743	14	22688	22094	18263	21302	605	777
Agricultur , silvicultur , piscicultur și științe veterinare	20478	-	5196	4965	4536	4546	597	638
S n tate și asistență socială	64806	17	14006	13633	12821	9452	8343	6534
Servicii	15153	13	5302	4675	4103	1060	-	-

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2015-2017.

Pe forme de proprietate, în învățământul superior de stat există o distribuție relativ echilibrată și o centrare pe anumite domenii preponderente în învățământul superior particular. De exemplu, grupa de specializare *Afaceri, administrație și drept* cuprinde peste jumătate (57,1%) dintre studenții înscriși la studii universitare de licență în învățământ particular respectiv numai 18,5% dintre studenții înscriși la studii universitare de licență din învățământul superior de stat. Alt exemplu: grupa de specializare *Inginerie, prelucrare și construcții* cuprinde 24% dintre studenții înscriși la studii universitare de licență din învățământul superior de stat, respectiv numai 2,9% dintre studenții înscriși la studii universitare de licență din învățământul superior particular. Alte grupe de specializări sunt foarte slab reprezentate în învățământul particular: *Agricultur , silvicultur , piscicultur și științe veterinare; Științe naturale, matematică și statistică*.

Tabel 10. Numărul studenților înscriși la studii universitare de licență pe grupe de specializări și forme de proprietate, 2016/2017

	Număr		Pondere (%)	
	înv țământ de stat	înv țământ particular	înv țământ de stat	înv țământ particular
Total	350149	55489	100,0	100,0
Științele educației	11076	1374	3,2	2,5
Arte și științe umaniste	32217	2633	9,2	4,7
Științe sociale, jurnalism și informații	24775	6862	7,1	12,4
Afaceri, administrație și drept	64489	31710	18,4	57,1
Științe naturale, matematică și statistică	16215	594	4,6	1,1
Tehnologiile informației și comunicațiilor	24804	2709	7,1	4,9
Inginerie, prelucrare și construcții	84134	1609	24,0	2,9
Agricultur , silvicultur , piscicultur și științe veterinare	20077	401	5,7	0,7
S n tate și asistență socială	59013	5793	16,9	10,4
Servicii	13349	1804	3,8	3,3

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2017.

2.1.2. Ciclul II – studii universitare de master

În ultimii ani universitari s-au generalizat programele de studii universitare de master (Bologna – ciclul II) la nivelul întregului sistem de învățământ superior. În anul universitar 2016/2017, ciclul de studii universitare de master a cuprins 103,8 mii de studenți, în ușoară scădere (cu 902 persoane) față de anul anterior. Pentru programul de master, există unele grupe de specializări suprasolicitate, iar altele mai puțin căutate de studenți.

Tabel 11. Evoluția numărului de studenți înscriși la studii universitare de masterat

An universitar	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Număr studenți înscriși în învățământul superior	541653	535218	531586
Număr studenți înscriși la studii universitare de master	107092	104739	103827

Sursa: Date preluate din Caietele statistice privind învățământul superior, INS, 2015-2017

Ț Efective de studenți înscriși la studii universitare de master, pe forme de proprietate

Aproape 90% dintre studenții înscriși la studiile universitare de master sunt incluși în învățământul de stat și numai 10% dintre aceștia în învățământul particular.

Tabel 12. Evoluția numărului de studenți înscriși la studii universitare de master, pe forme de proprietate

Forme de proprietate	Număr			Pondere (%)		
	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Total	107092	104739	103827	100,0	100,0	100,0
De stat	95860	94129	92838	89,5	89,9	89,4
Particular	11232	10610	10989	10,5	10,1	10,6

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2015-2017.

Ț Efective de studenți înscriși la studii universitare de master, pe grupe de specializări

Distribuția studenților din programele de studii universitare de master pe cele 10 grupe de specializări de bază evidențiază, la nivelul anului 2016/2017, ponderi mai ridicate la unele dintre acestea precum: *Afaceri, administrație și drept* (27,7%); *Inginerie, prelucrare și construcții* (23%). De asemenea, ponderi ridicate se înregistrează în rândul specializărilor *Științe sociale, jurnalism și informații* (11,3%) și *Arte și științe umaniste* (10,1%). Cele mai mici ponderi se observă la *Sănătate și asistență socială* (2,6%) și *Științele educației* (3,7%).

Tabel 13. Evoluția numărului de studenți înscriși la studiile universitare de master, pe grupe de specializări (conform noii clasificări ISCED-F)

	Număr			Pondere (%)		
	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Total	107092	104739	103827	100,0	100,0	100,0
Științele educației	2422	3257	3822	2,3	3,1	3,7
Arte și științe umaniste	11280	10535	10462	10,5	10,1	10,1
Științe sociale, jurnalism și informații	12777	12420	11778	11,9	11,9	11,3

Afaceri, administrație și drept	31092	29973	28803	29,0	28,6	27,7
Științe naturale, matematică și statistică	7432	6700	6242	6,9	6,4	6,0
Tehnologiile informației și comunicațiilor	7067	6299	6574	6,6	6,0	6,3
Inginerie, prelucrare și construcții	23741	23907	23899	22,2	22,8	23,0
Agricultur , silvicultur , piscicultur și științe veterinare	3967	4027	4230	3,7	3,8	4,1
Sănătate și asistență socială	2023	2120	2662	1,9	2,0	2,6
Servicii	5291	5501	5355	4,9	5,3	5,2

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2015-2017.

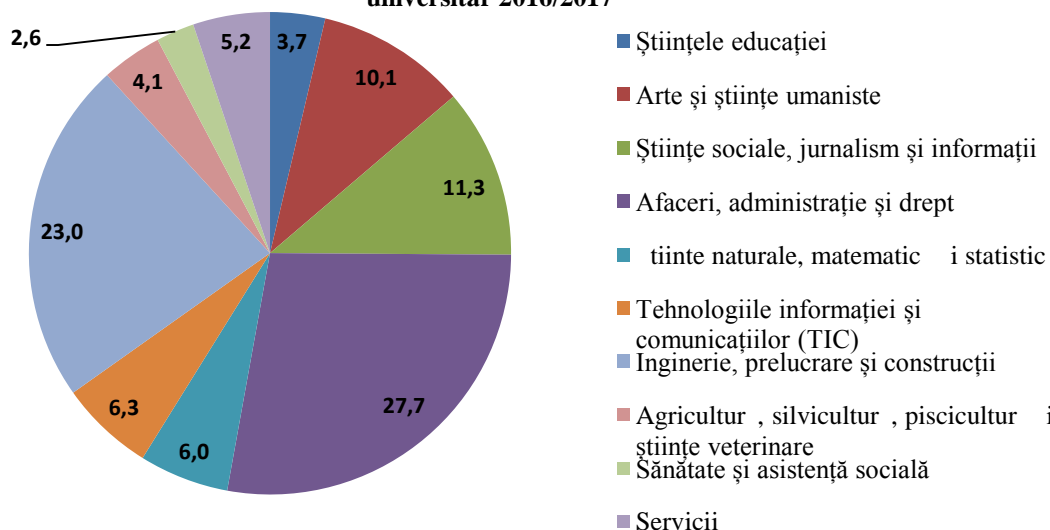
Pe forme de proprietate, în învățământul de stat se remarcă distribuții relativ echilibrate, comparativ cu existența unor domenii preponderente la nivelul învățământului universitar particular. Astfel, aproape două treimi dintre studenții din programele universitare de master particulare sunt înscriși la grupa de specializare *Afaceri, administrație și drept*, comparativ cu doar aproape un sfert dintre cei din învățământul de stat, aflați la aceeași specializare.

Tabel 14. Numărul studenților înscriși la studii universitare de master, pe grupe de specializări și forme de proprietate, 2016/2017

	Număr		Pondere (%)	
	De stat	Particular	De stat	Particular
Total	92838	10989	100,0	100,0
Științele educației	3544	278	3,8	2,5
Arte și științe umaniste	10111	351	10,9	3,2
Științe sociale, jurnalism și informații	9812	1966	10,6	17,9
Afaceri, administrație și drept	21682	7121	23,4	64,8
Științe naturale, matematică și statistică	6117	125	6,6	1,1
Tehnologiile informației și comunicațiilor	6266	308	6,7	2,8
Inginerie, prelucrare și construcții	23730	169	25,6	1,5
Agricultur , silvicultur , piscicultur și științe veterinare	4180	50	4,5	0,5
Sănătate și asistență socială	2560	102	2,8	0,9
Servicii	4836	519	5,2	4,7

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2017.

Fig. 5. Distribuția studenților înscriși la studiile universitare de master, pe grupe de specializări, în anul universitar 2016/2017

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2017.

În Programe postuniversitare

Pe lângă studenții înscriși la studiile universitare de master, datele statistice raportează un total de 2967 de persoane participante la programe postuniversitare, în anul 2016/2017. Programele postuniversitare de formare și dezvoltare profesională vizează actualizarea sau dezvoltarea unor unități de competență solicitate de standardele ocupaționale și sunt dedicate absolvenților care au finalizat cu diplomă cel puțin studiile universitare de licență sau echivalente. Numărul de persoane înscrise la aceste programe a crescut față de anul universitar precedent, dar se află sub nivelul din 2014/2015. Cele mai mari ponderi de înscrieri se înregistrează, la nivelul anului 2016/2017, în domeniile *Sănătate și asistență socială* (37,1%) și *Științele educației* (26,8%). Cele mai mici ponderi se observă la nivelul grupelor *Tehnologiile informației și comunicațiilor* (0,6%) și *Inginerie, prelucrare și construcții* (1,7%).

Tabel 15. Evoluția numărului de persoane înscrise la programe postuniversitare, pe grupe de specializări (conform noii clasificări ISCED-F)

	Număr			%		
	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017
Total	4017	2530	2967	100,0	100,0	100,0
Științele educației	859	730	794	21,4	28,8	26,6
Arte și științe umaniste	200	225	241	5,0	8,9	8,1
Științe sociale, jurnalism și informații	341	239	192	8,5	9,4	6,5
Afaceri, administrație și drept	160	62	276	4,0	2,5	9,3
Științe naturale, matematică și statistic	287	298	138	7,1	11,8	4,7
Tehnologiile informației și comunicațiilor	141	224	17	3,5	8,9	0,6
Inginerie, prelucrare și construcții	281	177	50	7,0	7,0	1,7
Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	-	-	-	-	-	-
Sănătate și asistență socială	1504	114	1100	37,4	4,5	37,1
Servicii	244	461	159	6,1	18,2	5,4

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2015-2017.

2.1.3. Ciclul III – studii universitare de doctorat și alte programe postuniversitare

La nivelul anului universitar 2016/2017, peste 19 mii de persoane erau înscrise la programe de studii universitare de doctorat și un număr foarte redus la programe postdoctorale de cercetare avansată.

În anul universitar 2016/2017, un număr de **19143 de persoane** erau înscrise la studii universitare de doctorat, în creștere cu 1,9 mii de persoane în comparație cu anul anterior. 98,6% din totalul de doctoranzi erau în învățământul de stat și numai 1,4% în învățământul particular. Creșterea numărului de doctoranzi s-a înregistrat atât în învățământul de stat, cât și în cel particular. Numărul persoanelor care urmau programe postdoctorale a continuat să scadă, ajungând la 11.

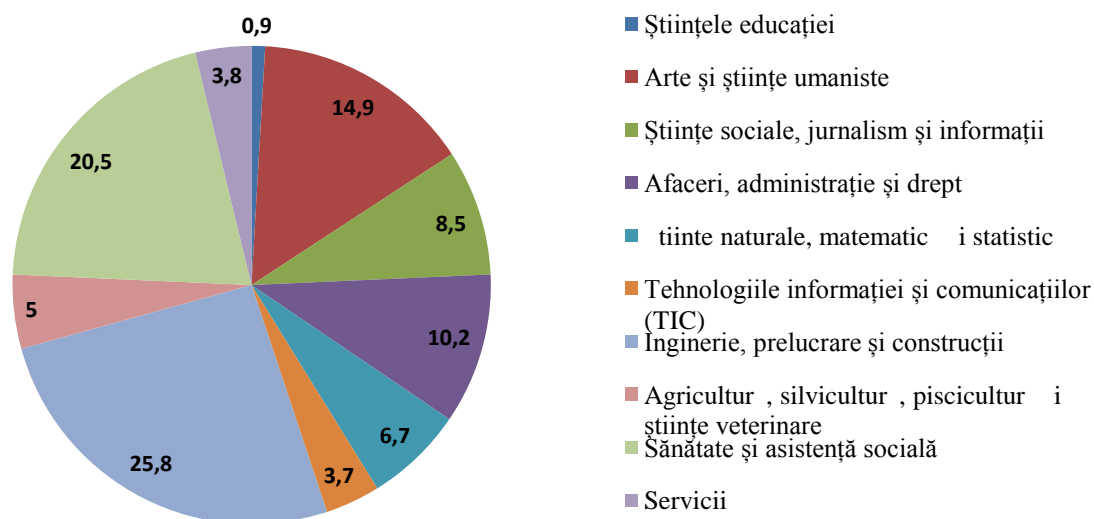
Tabel 16. Evoluția numărului cursanților înscriși la studii universitare de doctorat și la alte programe postuniversitare, pe forme de proprietate

	Număr cursanți		
	Total	Studii universitare de doctorat	Programe postdoctorale
2014/2015			
Total	19315	18777	538
De stat	19051	18513	538
Particular	264	264	0
2015/2016			
Total	17252	17156	96
De stat	17067	16971	96
Particular	185	185	0
2016/2017			
Total	19154	19143	11
De stat	18885	18874	11
Particular	269	269	0

Sursa: Date preluate din Caietele statistice privind învățământul superior, INS, 2014-2017.

Analiza distribuției doctoranzilor după apartenența la grupe de specializări evidențiază diferențe semnificative. Astfel, procentele cele mai ridicate de doctoranzi s-au înregistrat la specializările *Inginerie, prelucrare și construcții* (25,8%) și *Sănătate și asistență socială* (20,5%). Alte specializări cu ponderi importante de studenți doctoranzi sunt *Arte și științe umaniste* (14,9%) și *Afaceri, administrație și drept* (10,2%). Cele mai mici ponderi s-au înregistrat în rândul grupelor: *Tehnologiile informației și comunicațiilor* (3,7%), *Servicii* (3,8%) și *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (5%).

Fig. 6. Distribuția cursanților înscriși la studii universitare doctorale, pe grupe de specializări, în anul universitar 2016/2017

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2017.

2.2. Rata specifică de cuprindere pe vârste

Rata specifică de cuprindere pe vârste exprimă procentul studenților de o anumită vârstă cuprinși în învățământul universitar, din totalul populației rezidente din România de aceeași vârstă. La nivelul anului universitar 2016/2017, ratele specifice de cuprindere pe vârste au înregistrat ușoare scăderi, comparativ cu anul anterior.

Analiza distribuției pe vârste a studenților cuprinși în învățământul universitar de licență evidențiază scăderi ale efectivelor în cazul tuturor vârstelor, în intervalul 2011-2016.

La nivelul anului universitar 2015/2016, s-au înregistrat creteri față de anul precedent la nivelul a două grupe de vârstă – 18 ani și 19 ani – ca urmare a faptului că în acest an a intrat în sistemul de învățământ superior generația de copii care a avut debutul colar în 2003/2004, concomitent la 6 și la 7 ani, pe fondul restructurărilor în conformitate cu legislația specifică.

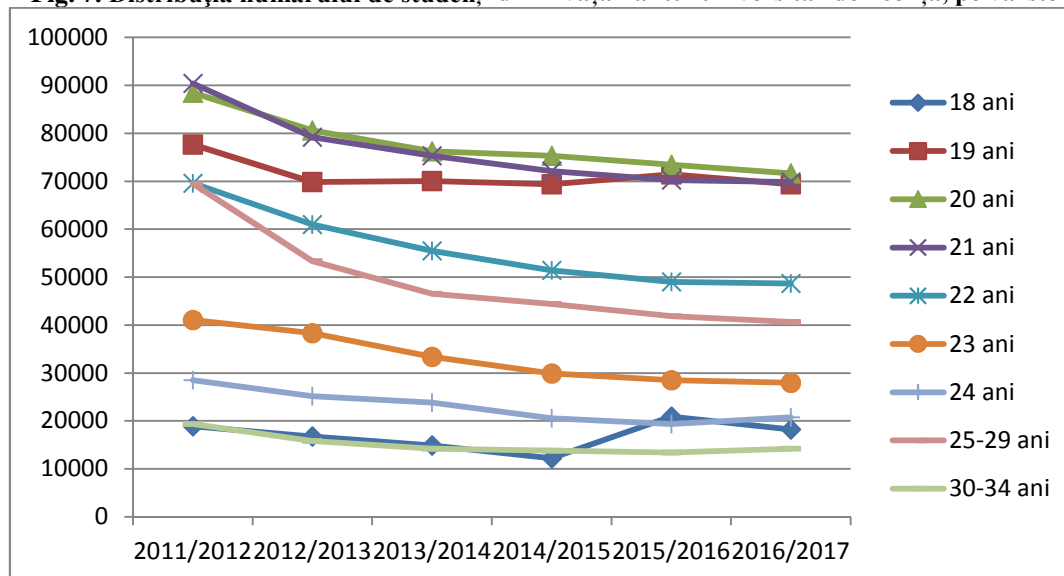
La nivelul anului 2016/2017, față de anul precedent, se înregistrează scăderi de efective la nivelul majorității grupelor de vârstă; excepțiile sunt cele de 24 și 30-34 de ani, care înregistrează o ușoară creștere.

Tabel 17. Evoluția numărului de studenți participanți la învățământul universitar de licență, pe vârste

	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017
18 ani	18882	16730	14858	12218	20880	18218
19 ani	77622	69860	70073	69381	71460	69399
20 ani	88495	80599	76235	75320	73464	71630
21 ani	90401	79163	75299	72113	70218	69857
22 ani	69593	60986	55458	51440	48986	48647
23 ani	41083	38348	33357	29921	28529	27948
24 ani	28505	25147	23842	20556	19360	20766
25-29 ani	69497	53325	46568	44420	41857	40640
30-34 ani	19350	15808	14192	13803	13425	14201

Sursa: Date preluate din Caietele statistice privind învățământul superior, INS, 2012-2017.

Fig. 7. Distribuția numărului de studenți din învățământul universitar de licență, pe vârste

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2012-2017.

Rata specifică de cuprindere pe vârste exprimă procentajul studenților de o anumită vârstă cuprinși în învățământul universitar, din totalul populației de aceeași vârstă. Indicatorul reflectă gradul de participare la educație a unei anumite cohorte. Ratele specifice de cuprindere indică o participare la învățământul universitar cu fluctuații semnificative în funcție de grupele de vârstă. Datele indică faptul că cele mai mari rate specifice de cuprindere se înregistrează la vârstele teoretice ale învățământului universitar (19, 20 și 21 de ani).

La nivel general, ponderea redusă a ratei specifice la nivelul populației de 18 ani evidențiază, cel mai probabil, tendința de amânare a înmatriculării la un program de studii universitare de licență imediat după absolvirea liceului, una dintre cauze fiind și faptul că ratele relativ scăzute de promovare a examenului de bacalaureat au întârziat cu cel puțin un an accesul la învățământul universitar al celor nepromovați.

De asemenea, trebuie remarcat reducerea constantă a ratei specifice de cuprindere a studenților din grupele de vârstă de peste 24 de ani, care subliniază nevoia asumării unor politici specifice pentru atragerea în învățământul superior a categoriilor non-tradiționale la acest nivel de studii.

Tabel 18. Evoluția ratelor specifice de cuprindere pe vârste în învățământul universitar de licență (%)

		2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017
18 ani	Total	8,5	7,5	6,7	5,7	9,8	8,5
	Feminin	10,3	9,0	8,0	6,7	11,7	10,6
	Masculin	6,9	6,0	5,5	4,8	8,0	6,4
19 ani	Total	34,6	31,6	31,6	31,6	33,5	32,8
	Feminin	42,1	37,4	37,4	37,2	38,8	37,9
	Masculin	27,6	26,1	26,2	26,1	28,5	27,9
20 ani	Total	38,6	35,9	34,8	34,2	33,6	34,1
	Feminin	45,4	42,3	41,1	39,8	39,1	39,1
	Masculin	32,4	29,9	28,9	28,9	28,4	29,2
21 ani	Total	34,6	33,1	33,9	33,1	32,2	32,5
	Feminin	39,4	38,3	39,8	39,2	37,1	38,3
	Masculin	30,0	28,3	28,4	27,5	27,4	27,0
22 ani	Total	24,2	22,6	23,4	23,3	22,7	22,7
	Feminin	24,7	23,5	24,5	24,1	23,9	23,1
	Masculin	23,8	21,9	22,3	22,5	21,7	22,2
23 ani	Total	14,1	13,3	12,5	12,7	13,1	13,2
	Feminin	13,9	13,1	12,5	13,1	13,1	13,1
	Masculin	14,2	13,5	12,4	12,3	13,0	13,3
24 ani	Total	9,8	8,7	8,3	7,7	8,3	9,7
	Feminin	10,0	8,6	8,2	7,5	8,6	10,0
	Masculin	9,6	8,8	8,4	7,9	8,1	9,4
25-29 ani	Total	5,3	4,0	3,4	3,2	3,0	3,1
	Feminin	5,3	3,9	3,1	2,9	2,8	2,8
	Masculin	5,4	4,2	3,7	3,4	3,2	3,3
30-34 ani	Total	1,3	1,1	1,0	1,0	1,0	1,1
	Feminin	1,3	1,0	1,0	1,0	1,0	1,1
	Masculin	1,3	1,1	1,0	1,0	1,0	1,1

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2012-2017. Datele pentru întreaga perioadă au fost recalculat pe baza datelor INS privind populația școlară pe niveluri, raportate la situația demografică a persoanelor rezidente la data de 1 iulie a fiecărui an.

2.3. Rata brută de cuprindere

Rata brută de cuprindere reprezintă numărul total al studenților din țară cuprinși în învățământul superior, indiferent de vârstă, raportat la totalul populației rezidente din România la data de 1 iulie, din grupa oficială de vârstă corespunzătoare învățământului superior (19-23 ani). Acest indicator măsoară accesul la învățământ superior. La nivelul anului universitar 2016/2017, rata brută de cuprindere în învățământul superior a fost de 35,9%.

După scări treptate, rata brută de cuprindere în acest nivel de studii a crescut ușor în ultimii doi ani universitari.

În analiza ratei brute de cuprindere în învățământul universitar de licență, diferența bărbați-femei este semnificativă și indică un decalaj de peste 7 p.p. în favoarea populației feminine.

Tabel 19. Evoluția ratei brute de cuprindere în învățământul universitar de licență (%)

	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017
Total	40,4	35,8	35,3	35,0	35,8	35,9
Feminin	44,6	39,5	39,2	38,9	39,8	39,8
Masculin	36,4	32,4	31,7	31,4	32,1	32,3

Obs.: Indicatorul a fost calculat prin raportarea numărului de studenți din țară (fără studenții străini) la populația din grupa de vârstă 19-23 de ani.

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2012-2017.

Evoluția recentă a valorilor acestui indicator, corelată cu tendința înregistrată de ratele specifice de cuprindere pe vârste, prezintă importanță din perspectiva țintei europene privind ponderea populației de 30–34 de ani care s-a deținut o calificare de nivel minim licență. La nivelul EU28 valoarea indicatorului în ultimii cinci ani a fost de 36-39%, în anul 2016 ajungând la nivelul de 39,1%. Conform datelor EUROSTAT, în cazul României, valoarea indicatorului a crescut de la 21,7% în anul 2012, la 25,6% în anul 2016.

3. Rezultate ale învățării în învățământul superior

3.1. Rezultate ale studenților din învățământul universitar de licență

Din totalul de 410,7 mii de studenți înscriși la începutul anului 2015/2016 în învățământul universitar de licență, în evidențele de sfârșit de an s-au regăsit 374,8 mii (91,3%). Dintre acestea, au promovat 347,4 mii (84,6%), o pondere de 6,7% fiind declarați repetenți și/sau cu situația neîncheiată. Promovabilitatea cea mai ridicată a fost înregistrată la învățământul cu frecvență, respectiv în învățământul de stat.

Un indicator semnificativ este dat de diferențele dintre intrări și ieșiri (diferența dintre efectivele la început și cele de la sfârșit de an universitar), care reprezintă 8,7% în 2015/2016 și are valori mai mari în învățământul de stat față de cel particular (9,1%, respectiv 6,4%).

Tabel 20. Situația școlară a studenților din învățământul universitar de licență, pe forme de studii

	În evidență la:		Număr		Ponderea (%) (față de nr. studenților la început de an universitar)		
	Început de an	Sfârșit de an	Promovați	Repetenți și situație neîncheiată	Promovați	Repetenți și situație neîncheiată	Pierderi pe parcurs
	2014/2015						
Număr studenți	411229	376240	349206	27034	84,9	6,6	8,5
învățământ cu frecvență	367376	336949	314648	22301	85,6	6,1	8,3
învățământ seral	144	134	105	29	72,9	20,1	6,9
învățământ cu frecvență redusă	17113	15817	13434	2383	78,5	13,9	7,6
învățământ la distanță	26596	23340	21019	2321	79,0	8,7	12,2
De stat	345336	315152	294657	20495	85,3	5,9	8,7
Particular	65893	61088	54549	6539	82,8	9,9	7,3
	2015/2016						
Număr studenți	410697	374800	347396	27404	84,6	6,7	8,7
învățământ cu frecvență	370939	339949	316294	23655	85,3	6,4	8,4
învățământ seral	26	18	1	17	3,8	65,4	30,8
învățământ cu frecvență redusă	15644	13760	12236	1524	78,2	9,7	12,0
învățământ la distanță	24088	21073	18865	2208	78,3	9,2	12,5
De stat	351450	319330	298017	21313	84,8	6,1	9,1
Particular	59247	55470	49379	6091	83,3	10,3	6,4

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2016-2017.

Analiza pe grupe de specializări a distribuției studenților promovați evidențiază faptul că pierderile cele mai mari (prin repetenție, situație neîncheiată sau abandon pe parcurs) s-au înregistrat în grupa de specializare *Inginerie, prelucrare și construcții* (promovabilitate de 78%), iar cele mai reduse în grupele *Științele educației* (promovabilitate de 91,5%) și *Servicii* (promovabilitate de 89%).

Tabel 21. Distribuția studenților din învățământul universitar de licență promovați la sfârșit de an, pe grupe de specializări (%)

	2014/2015	2015/2016
Total	84,9	84,6
Științele educației	91,6	91,5
Arte și științe umaniste	86,8	83,6
Științe sociale, jurnalism și informații	85,5	81,4
Afaceri, administrație și drept	83,1	83,7
Științe naturale, matematică și statistică	84,9	83,9
Tehnologiile informației și comunicațiilor	83,6	82,6
Inginerie, prelucrare și construcții	78,2	78,7
Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	89,4	87,7
Sănătate și asistență socială	93,1	94,1
Servicii	89,1	88,8

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2016-2017.

3.2. Absolvenți ai învățământului superior

Numărul de **absolvenți** face referire la persoanele care au finalizat un ciclu de învățământ (licență, masterat, doctorat sau cursuri postuniversitare), cu sau fără a obține o diplomă.

Începând cu anul universitar 2014/2015, statisticile naționale utilizează, pentru anumite serii de date, numai indicatorul “**absolvenți cu succes**” pentru categoria de absolvenți care, după finalizarea ciclului de învățământ superior, au obținut o diplomă (de exemplu, diplomă de licență, diplomă de master, diplomă de doctorat). Ca urmare, o parte dintre datele privind numărul total de absolvenți ai învățământului superior nu pot fi comparate cu anii anteriori.

La nivelul ultimilor doi ani universitari pentru care se pot face comparații, mai multe fete decât băieții finalizează cu succes învățământul superior, la toate programele de studii, cu excepția programelor postuniversitare. Cele mai mari diferențe pe sexe se înregistrează în rândul absolvenților de master – 21 p.p. în favoarea populației feminine.

Tabel 22. Absolvenți cu succes ai învățământului superior, pe programe de studii

	2014/2015					
	Număr			Pondere (%)		
	Total	Feminin	Masculin	Total	Feminin	Masculin
Total	133478	77828	55650	100,0	58,3	41,7
Licență	85028	49054	35974	100,0	57,7	42,3
Master (Bologna)	39455	23783	15672	100,0	60,3	39,7
Doctorat (inclusiv postdoctorale)	3992	2082	1910	100,0	52,2	47,8
Programe postuniversitare	5003	2909	2094	100,0	58,1	41,9
	2015/2016					
	Număr			Pondere (%)		
	Total	Feminin	Masculin	Total	Feminin	Masculin
Total	121788	71306	50482	100	58,5	41,5
Licență	80815	47050	33765	100	58,2	41,8
Master (Bologna)	35990	21879	14111	100	60,8	39,2
Doctorat (inclusiv postdoctorale)	2260	1238	1022	100	54,8	45,2
Programe postuniversitare	2723	1139	1584	100	41,8	58,2

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2016-2017.

Absolvenții ai învățământului universitar de licență

Analiza numărului de absolvenți ai învățământului universitar de licență de la nivelul ultimilor ani evidențiază o tendință generală de scădere a efectivelor. În mod evident, această scădere influențează piața muncii în mod direct și pe termen lung.

Tabel 23. Evoluția numărului de absolvenți ai învățământului universitar de licență

	2014/ 2015	2015/ 2016
Total	86636	82354
Feminin	50410	48034
Masculin	36226	34320
De Stat	69054	67826
Particular	17582	14528

Sursa: Date preluate din Caietele statistice privind învățământul superior, INS, 2016-2017.

În anul universitar 2015/2016, s-au prezentat la examenul de licență 83,5 mii de studenți, mai puțini față de anul precedent (87,9 mii). Din seria curentă, s-au prezentat 72,2 mii de studenți. Ponderile studenților reușiți (“absolvenți cu succes”), respectiv respinși la examen sunt relativ constante la nivelul ultimilor doi ani.

Tabel 24. Distribuția rezultatelor la examenul de licență, pe forme de proprietate

	2014/2015					
	Nr. prezenți la examen	Nr. reușiți (absolvenți cu succes)	Nr. respinși	% prezenți la examen	% reușiți	% respinși
	Total prezenți					
Total	87930	85028	2902	100,0	96,7	3,3
De stat	70156	68124	2032	100,0	97,1	2,9
Particular	17774	16904	870	100,0	95,1	4,9
	Prezenți din seria curentă					
Total	76123	74990	1133	100,0	98,5	1,5
De Stat	61811	60984	827	100,0	98,7	1,3
Particular	14312	14006	306	100,0	97,9	2,1

	2015/2016					
	Nr. prezenți la examen	Nr. reușiți (absolvenți cu succes)	Nr. respinși	% prezenți la examen	% reușiți	% respinși
	Total prezenți					
Total	83512	80815	2697	100,0	96,8	3,2
De stat	68666	66512	2154	100,0	96,9	3,1
Particular	14846	14303	543	100,0	96,3	3,7
	Prezenți din seria curentă					
Total	72228	70845	1383	100,0	98,1	2,0
De Stat	60427	59223	1204	100,0	98,0	2,0
Particular	11801	11622	179	100,0	98,5	1,5

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2016-2017.

Absolvenți cu succes ai studiilor universitare de master

La nivelul anului 2015/2016, a fost înregistrat un număr de 35990 de absolvenți cu succes ai studiilor universitare de master, aproape 88% dintre aceștia provenind din învățământul superior de stat.

Absolvenți cu succes ai studiilor universitare de doctorat

Un număr de 2260 de persoane au obținut titlul de doctor în științe, la nivelul anului 2015/2016, aproape toți doctoranzii (2253 de persoane) fiind în instituții de învățământ superior de stat (deoarece sunt doar 3 instituții particulare acreditate care organizează studii universitare de doctorat).

Absolvenți cu succes ai programelor postuniversitare

În anul 2015/2016, s-au înregistrat 2723 de absolvenți cu succes ai programelor postuniversitare, doar 111 (4%) provenind din învățământul superior particular.

Distribuția absolvenților cu succes pe grupe de specializări

Compararea distribuției pe grupe de specializări a absolvenților cu succes a studiilor universitare de licență, de master, de studii doctorale și respectiv de programe postuniversitare evidențiază anumite diferențe. Astfel, distribuția absolvenților cu succes a programelor de licență pe grupe de specializări este relativ asemănătoare cu cea a absolvenților de master. Absolvenții de programe de doctorat și de programe postuniversitare înregistrează alte distribuții.

La nivelul studiilor universitare de licență se evidențiază următoarele aspecte:

- cele mai mari ponderi de absolvenți se înregistrează la nivelul grupelor de specializare din domeniile *Afaceri, administrație și drept* și *Inginerie, prelucrare și construcții*;
- cele mai mici valori se înregistrează la nivelul grupelor de specializare din domeniile *Științele educației, Servicii, Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare*, urmate îndeaproape de *Științe naturale, matematică și statistică* și *Tehnologiile informației și comunicațiilor*.

În cazul absolvenților programelor de master, se evidențiază ponderi mari la nivelul grupei de specializare din domeniul *Afaceri, administrație și drept*, urmat de *Inginerie, prelucrare și construcții*.

În cazul absolvenților de studii doctorale și postdoctorale se evidențiază ponderi mai mari în rândul grupelor de specializare din domeniile: *Inginerie, prelucrare și construcții, Științe sociale și asistență socială, Arte și științe umaniste*.

În rândul absolvenților de programe postuniversitare se remarca ponderi mari la grupa *Servicii*.

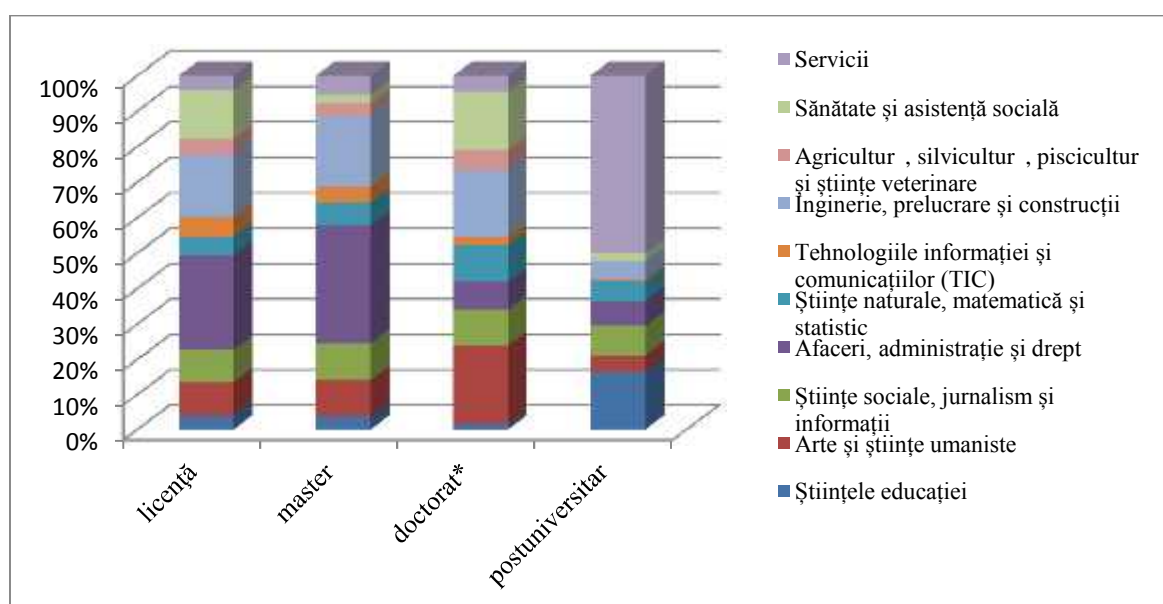
Tabel 25. Distribuția (%) absolvenților cu succes din învățământul universitar de licență, master, doctorat* și postuniversitar, pe grupe de specializări

	2014/2015				2015/2016			
	licență	master	doctorat*	postuniversitar	licență	master	doctorat*	postuniversitar
Total (nr.)	86636	39455	3992	5003	82354	35990	2260	2723
Total (%)	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Științele educației	3,6	2,6	0,9	14,2	4,1	3,6	1,4	16,4
Arte și științe umaniste	9,1	10,3	14,8	2,4	9,4	10,5	22,5	4,8
Științe sociale, jurnalism și informații	9,0	11,0	9,0	3,5	9,2	10,5	10,1	8,2
Afaceri, administrație și drept	30,6	32,7	11,2	3,3	26,8	33,2	7,8	7,1
Științe naturale, matematică și statistic	5,3	6,8	8,5	3,6	5,2	6,6	10,5	5,4
Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC)	5,8	5,3	2,6	1,8	5,4	4,4	2,3	0,8
Inginerie, prelucrare și construcții	16,9	18,8	22,7	3,0	17,5	20,0	18,5	5,2
Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	4,3	3,4	8,2	0,0	4,5	3,5	5,9	0,0
Sănătate și asistență socială	11,6	2,4	19,4	56,1	13,7	2,4	16,4	2,0
Servicii	3,8	6,6	2,7	12,1	4,2	5,4	4,5	50,1

* Inklusiv studii postdoctorale.

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2016-2017.

Fig. 8. Distribuția (%) absolvenților cu succes din învățământul universitar de licență, master, doctorat* și postuniversitar, pe grupe de specializări

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2017.

* Inklusiv studii postdoctorale.

4. Resurse umane în învățământul superior

4.1. Evoluția efectivelor de personal din învățământul superior

Efectivele de personal din învățământul superior au scăzut progresiv până la nivelul anului universitar 2012/2013, situându-se ulterior la valori relativ constante. În anul universitar 2016/2017, numărul total al angajaților din învățământul superior a fost de aproximativ 50 de mii de persoane, în creștere ușoară față de anul anterior. Personalul didactic academic reprezintă aproape 54% din angajații din învățământul superior românesc.

În anul universitar 2016/2017 s-a înregistrat o ușoară creștere a efectivelor de angajați, comparativ cu anul anterior, până la valoarea de **49,7 mii de persoane**. Creșterea a fost înregistrată la categoriile de personal administrativ și personal de întreținere și operațional.

Tabel 26. Structura personalului angajat în învățământul superior

	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	Diferența între ultimii doi ani (%)
	Număr de persoane						
Total personal, din care:	51419	49706	50807	50272	49692	49732	0.1
Personal didactic	28365	27555	28211	27772	26949	26618	-1.2
Personal didactic auxiliar	9643	9541	9626	9986	9566	9259	-3.2
Personal administrativ	5532	5432	5705	5445	6076	6389	5.2
Personal întreținere și operațional	7879	7178	7265	7069	7101	7466	5.1

Sursa: Date preluate din Caietele statistice privind învățământul superior, INS, 2012-2017.

Ponderea personalului didactic academic din totalul angajaților din învățământul superior are valori de 53,5% (26,6 mii de persoane), scăzând cu 0,7 % față de anul universitar anterior.

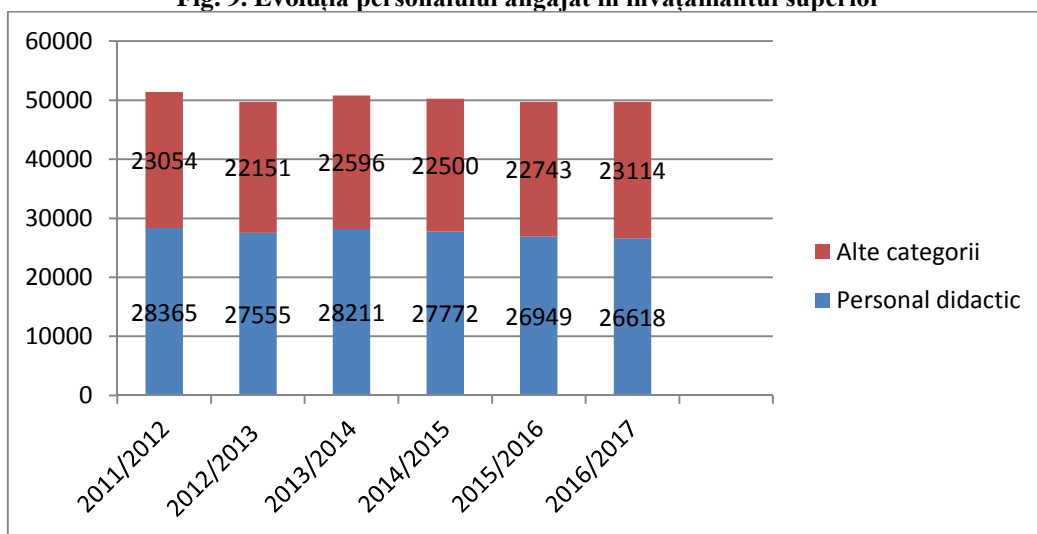
Pe forme de proprietate, se constată menținerea relativ constantă a efectivelor de personal didactic în învățământul de stat în ultimii ani, concomitent cu reduceri semnificative la nivelul învățământului particular.

Tabel 27. Evoluția personalului didactic din învățământul superior

	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	Diferența între ultimii doi ani (%)
Total personal angajat	51419	49706	50807	50272	49692	49732	0.1
Total personal didactic, din care:	28365	27555	28211	27772	26949	26618	-1.2
proprietate de stat	24372	23805	24342	24467	23978	23776	-0.8
proprietate particulară	3993	3750	3869	3305	2971	2842	-4.3
% personal didactic	55,16	55,44	55,53	55,24	54,23	53,52	-0.7

Sursa: Date preluate din Caietele statistice privind învățământul superior, INS, 2012-2017.

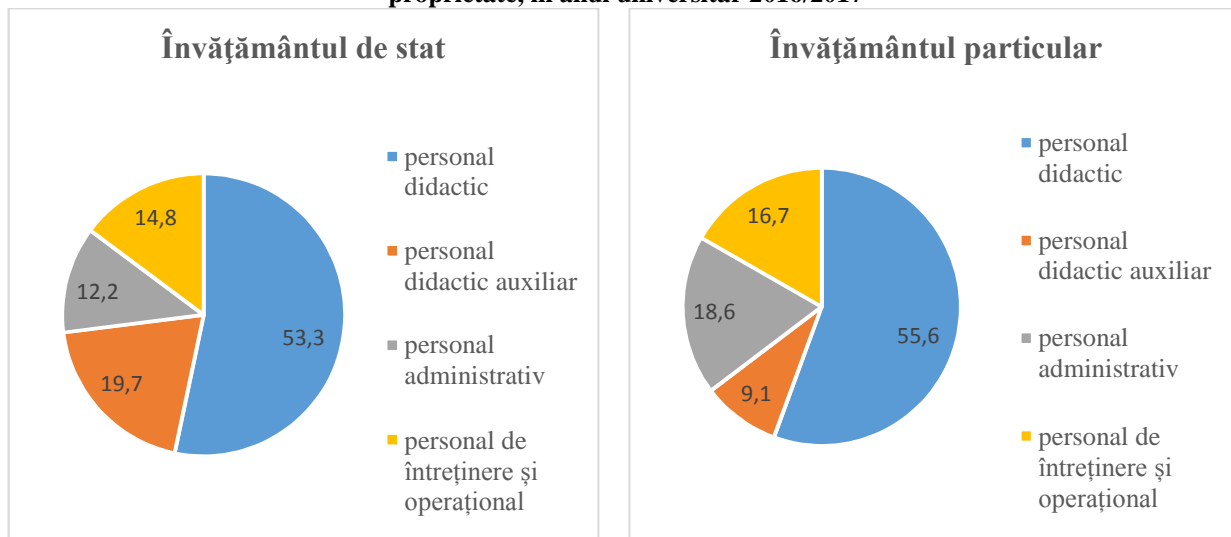
Fig. 9. Evoluția personalului angajat în învățământul superior

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2012-2017.

În comparație cu învățământul superior particular, ponderea personalului didactic auxiliar este mai mare în învățământul de stat (19,7%), față de învățământul particular (9,1%). Aceasta situație poate fi datorat învățământul tehnic, unde se solicită cu prioritate această categorie de personal, care este mult mai extins în instituțiile de stat. Pe de altă parte, învățământul particular include ponderi mai mari de personal administrativ (18,6% particular față de 12% de stat) și personal de întreținere și operațional (16,7% particular față de 15% de stat).

Fig. 10. Distribuția personalului angajat în învățământul superior, pe categorii de personal și pe forme de proprietate, în anul universitar 2016/2017

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2017.

4.2. Distribuția pe funcții didactice a personalului din învățământul superior

În anul universitar 2016/2017, activitatea didactică din învățământul superior a fost asigurată de 26,6 mii de cadre didactice.

Structura corpului profesoral academic pe funcții didactice este relevant deoarece indic evoluția resurselor umane angajate în sistemul de învățământ superior, în funcție de progresul acestora în carieră. Datorită condițiilor specifice impuse de legislație pentru ocuparea diferitelor funcții didactice, aceste date pot fi interpretate drept o măsură a evoluției calității resurselor umane aflate în sistem, precum și a capacității sistemului de a atrage tineri interesați de activitatea din mediul universitar.

În perioada 2014-2017, datele evidențiază faptul că structura pe funcții didactice a personalului angajat în instituțiile de învățământ superior este una echilibrată, dinamica personalului urmând calea tradițională, a progresului ierarhic bazat pe vechimea în funcție.

Tabel 28. Evoluția numărului cadrelor didactice pe funcții didactice*

		Total	Profesor	Conferențiar	Lector / Șef de lucrări	Asistent	Preparator
2014/2015	Total personal didactic	28876	5081	5876	10628	6895	396
	Personal didactic titular, cu funcția de bază în universitate	22947	4071	5299	8258	4923	396
	Personal didactic asociat	5929	1010	577	2370	1972	0
2015/2016	Total personal didactic	30974	5344	5971	12033	7554	75
	Personal didactic titular, cu funcția de bază în universitate	22323	4240	5380	8317	4314	72
	Personal didactic asociat	8651	1104	591	3716	3240	3
2016/2017	Total personal didactic	32043	5527	6663	12480	7368	5
	Personal didactic titular, cu funcția de bază în universitate	23985	4495	6066	9236	4183	5
	Personal didactic asociat	8058	1032	597	3244	3185	0

Sursa: Ministerul Educației Naționale.

* Datele sunt culese în luna ianuarie a fiecărui an universitar.

4.3. Ponderea personalului didactic de sex feminin

În proporții aproximativ egale, femeile și bărbații ocupă posturi de cadre didactice în învățământul superior. Diferențe semnificative pot fi identificate în raport cu domeniile de studii și cu funcțiile didactice.

În intervalul 2011-2016, ponderea personalului didactic feminin a crescut, ușor, de la un an universitar la altul. În anul universitar 2015/2016, valoarea acestui indicator a fost de 50,8%, fiind primul an în favoarea personalului didactic feminin.

Tabel 29. Ponderea personalului didactic în învățământul superior, pe sexe

% personal didactic	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017
Feminin	48,7	48,5	48,6	49,4	50,0	50,8
Masculin	51,3	51,5	51,4	50,6	50,0	49,2

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2012-2017.

4.4. Numărul de studenți ce revine unui cadru didactic

În anul universitar 2016/2017, unui cadru didactic îi reveneau 15,3 studenți. Valoarea indicatorului este mai redusă în învățământul de stat și mai mare în învățământul particular.

În intervalul 2011-2016, valoarea raportului dintre numărul de studenți și cel al cadrelor didactice a scăzut, atât per total – de la 19 la **15,3 studenți/cadru didactic** –, cât și pe forme de proprietate.

În învățământul de stat, valoarea raportului a scăzut de la 16,4 studenți/cadru didactic în 2011/2012 la 14,7 studenți/cadru didactic în 2016/2017.

În învățământul particular evoluția a fost diferită, înregistrând scăderi accentuate de la o medie de 35 studenți/cadru didactic în 2011/2012, la valori de aproximativ 20 de studenți/cadru didactic în ultimii ani.

Tabel 30. Numărul de studenți ce revine unui cadru didactic în învățământul superior

An universitar	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017
Total	19,0	16,9	15,4	14,8	15,2	15,3
- învățământ de stat	16,4	15,3	14,5	14,1	14,7	14,7
- învățământ particular	35,2	26,6	20,5	19,9	19,9	20,6

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2012-2017.

Tendența de reducere a valorii indicatorului din ultimii ani este determinată, în mod direct, de scăderea semnificativă a efectivelor de studenți, concomitent cu reducerea numărului de cadre didactice universitare (în 2011/2012: 539.852 studenți în învățământul universitar de licență și 28.365 cadre didactice; în 2016/2017: 405.638 de studenți și 26.618 cadre didactice).

Din perspectiva asigurării calității în învățământul superior, evoluția indicatorului poate fi apreciată drept una pozitivă. Astfel, alocarea resurselor umane din instituțiile de învățământ superior, în funcție de nevoile beneficiarilor direcți (studenții), poate fi considerată una adecvată. Cu toate acestea, indicatorul trebuie analizat cu rezerva, deoarece în calcul doar numărul de persoane cu activitate didactică angajate în învățământul superior, nu normele didactice (în realitate, sunt multiple situații în care personalul didactic angajat acoperă mai mult de o normă, instituțiile de învățământ superior apelând, de asemenea, și la colaboratori externi).

CAPITOLUL II. Rezultate și acțiuni relevante desfășurate în anul universitar 2016-2017

1. Asigurarea cadrului normativ pentru funcționarea optimă a sistemului de învățământ superior

În anul universitar 2016-2017, în vederea bunei funcționări a sistemului de învățământ superior, a fost completat cadrul normativ cu o serie de hotărâri de guvern și ordine de ministru, reglementări care asigură stabilitatea și predictibilitatea organizării și funcționării sistemului de învățământ superior. În anexe sunt prezentate actele normative care au fost elaborate în acest sens. Unitățile/instituțiile direct subordonate MEN au contribuit la completarea cadrului normativ.

Referitor la direcția de acțiune care a urmărit fundamentarea cifrelor decolarizare pentru învățământul superior de stat în anul universitar 2017–2018, Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării (UEFISCDI) a formulat propuneri privind fundamentarea cifrei decolarizare și elaborarea metodologiei de repartizare a acesteia pe domenii de studii. În acest sens, în colaborare cu Consiliul Național de Statistică și Prognoză a Învățământului Superior (CNSPIS) s-a formulat un set de cerințe, pentru elaborarea și implementarea unei metodologii de alocare a cifrei decolarizare pe domenii de studii, conform unor priorități stabilite în funcție de strategiile naționale și de cerințele pieței muncii. Aceste cerințe vizează: consolidarea capacității de analiză a angajabilității absolvenților de învățământ universitar prin operaționalizarea Registrului Educațional Integrat (REI); realizarea unor analize prealabile și a unor consultări cu mediul de afaceri și cu autoritățile de coordonare a economiei naționale pentru a identifica necesarul de competențe și calificări în diverse domenii, precum și consultarea actorilor instituționali din domeniul învățământului superior. Se urmărește, astfel, realizarea și operaționalizarea unei strategii de optimizare a programelor de studii și de corelare a procesului de formare cu nevoile pieței muncii și ale societății în ansamblul său. De asemenea, s-a făcut o recomandare privind repartizarea cifrei decolarizare pe cele 3 cicluri de studii pentru anul universitar 2017 – 2018.

Pentru realizarea nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2017 – 2018, Autoritatea Națională pentru Calificări (ANC) a contribuit la elaborarea metodologiei de înscriere și înregistrare a calificărilor din învățământul superior în Registrul Național al Calificărilor din Învățământul Superior (RNCIS).

Modificările metodologiei asigură simplificarea procedurii de înregistrare în RNCIS a calificărilor din învățământul superior, contribuind de asemenea la creșterea relevanței programelor de studii și a competitivității instituțiilor de învățământ superior prin îmbunătățirea calității (fiecare calificare se propune ocupații din aceeași grupă de bază a Codului Ocupațiilor din România - COR). Această prevedere asigură îmbunătățirea calității educației prin specializare, pregătirea fiind făcută pe grupe de bază, fiecare din aceste grupe de bază având un set diferit de competențe, asigurându-se o mai bună corelare a programelor de studii cu piața muncii. În aceste condiții, rezultatele învățării corespund competențelor aferente ocupațiilor din aceeași grupă de bază, sprijinind abordări sistematice ale rezultatelor învățării către competențele profesionale aferente respectivelor ocupații din aceeași grupă de bază din COR.

Dup aprobarea metodologiei, 16 universități au solicitat înregistrarea în RNCIS a aproximativ 90 de calificări, pe parcursul anului 2017.

Structurile subordonate MEN au realizat activități suport privind asigurarea cadrului normativ necesar colectării și raportării de date referitoare la sistemul de învățământ superior. Activitățile realizate în cadrul acestei direcții de acțiune au fost:

- fundamentarea propunerii de HG privind Sistemul Integrat Național Educațional (SINED), proprietatea MEN, administrat de UEFISCDI și coordonat de CNFIS, INS, CNSPIS. S-a urmărit reglementarea operaționalizării platformelor informatice: Registrul Matricol Unic al Universităților din România (RMUR), Registrul Educațional Integrat (REI), Platforma Studiază în România (SiR), Platforma de colectare și centralizare a datelor statistice pentru învățământul superior (ANS), Platforma Studenți, Absolvenți și Piața Muncii, (SAPM);
- asigurarea suportului pentru realizarea protocoalelor între MEN și alte instituții centrale din diferite sectoare economice de activitate, în vederea asigurării interoperabilității sistemelor informatice și schimbului de date;

Astfel, au fost semnate următoarele documente:

- protocoale/convenții pentru colectarea și furnizarea de date cu următoarele instituții: CNAS, INS, MCSI, MMJS, MT;
 - protocol MEN-CNAS, pentru furnizarea datelor referitoare la tinerii cu vârsta cuprinsă între 18 și 26 de ani, care urmează un nivel de învățământ preuniversitar și/sau universitar postuniversitar, precum și persoane cu vârsta de peste 18 ani studenți-doctoranzi scutiți de la plata contribuției. Structurile subordonate MEN au realizat interoperabilitatea între REI și celelalte resurse MEN, resurse care permit interogarea CNAS în vederea verificării dacă o persoană este înregistrată în RMU;
 - convenție MEN – INS care reglementează conținutul și derularea acțiunilor de cooperare, dar și sprijin reciproc între MEN și INS, în domeniul sistemului informațional statistic, în scopul completării și dezvoltării capacității de informare și decizie, precum și al întregirii fondului național de date statistice. În baza acestuia, s-a transmis un prim set de date anonimizate către INS pentru a le analiza și pentru a vedea modul în care se pot prelucra.
- încheierea unui protocol UEFISCDI – MCSI privind colectarea de către structurile subordonate MEN a datelor aferente indicatorilor prevăzuți în cadrul Strategiei naționale privind Agenda Digitală pentru România 2020;
 - propunerea unor reglementări privind obligativitatea universităților de a raporta date către MEN, prin platformele RMU și ANS.

Astfel, s-au urmărit introducerea în contractul instituțional a obligativității raportării datelor necesare finanțării în sistemele informatice pentru învățământul superior și menționarea obligativității raportării în RMU pentru proiectele finanțate din fondul de dezvoltare instituțională FDI (atât pentru anul 2016, cât și pentru 2017), pentru direcția D3-RMU (asigurarea transparenței în gestiunea studenților și implementarea Registrului Matricol al Universităților din România).

În privința dezvoltării capacității instituționale și a creșterii gradului de echitate, acces și internaționalizare a învățământului superior, MEN, prin structurile sale din subordine, a formulat propuneri privind reglementarea obligativității universităților de a-și asuma promovarea, la nivel

național și internațional, a ofertei educaționale și stimularea universităților să facă demersuri pentru echitate, acces și internaționalizare la nivelul învățământului superior.

Promovarea sistemului de învățământ din România se poate realiza prin portalul *Study in Romania* (SiR), funcțional și accesibil de toate universitățile, care oferă informații privind posibilitățile de studiu în România.

Prin ordinul nr. 5382/2016 privind funcționarea colilor doctorale în anul universitar 2016 – 2017, au fost autorizate să funcționeze provizoriu școlile doctorale. Astfel, în acest an universitar, conform acestui ordin, în România au funcționat 418 domenii de doctorat în 57 de instituții de învățământ superior de stat și particulare acreditate. Prin ordinul nr. 6153/2016, a fost aprobat Metodologia privind autorizarea, acreditarea și evaluarea periodică a colilor doctorale, pe domenii.

OUG nr. 96/2016 prevedea că colile doctorale autorizate provizoriu sunt considerate acreditate începând cu data de 15 decembrie 2016 până la finele anului universitar 2016 – 2017.

În Proiectul de lege privind aprobarea OUG nr. 96/2016, care nu a fost promulgat ci a fost retrimis în Parlamentul României, era prevăzut faptul că “colile doctorale sunt considerate acreditate până la realizarea procesului de evaluare periodică, dar nu mai târziu de 1 octombrie 2019”.

2. Asigurarea accesului egal și creșterea participării în învățământul superior printr-o abordare mai bine ținută a nevoilor tinerilor

Proiectul privind Învățământul Secundar (Romania Secondary Education Project – ROSE), în valoare totală de 200 de milioane de euro, este finanțat integral de BIRD, în baza Legii nr. 234/2015 pentru ratificarea Acordului de Împrumut (Proiectul privind învățământul secundar) între România și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, semnat la Washington la 17 aprilie 2015, și se va derula pe o perioadă de 7 ani, în intervalul 2015–2022. Proiectul este implementat de către Ministerul Educației Naționale, prin Unitatea de Management al Proiectelor cu Finanțare Externă.

Componenta 2 – Intervenții la nivelul universităților și programe de vară (cost estimat aprox. 49 mil. de euro) – a proiectului susține activități menite să vină în întâmpinarea nevoilor studenților pentru care probabilitatea de a abandona facultatea în primul an de studiu este ridicată, cu precădere a celor aparținând unor grupuri dezavantajate.

Sunt finanțate trei scheme de granturi, una necompetitivă, în cadrul căreia vor beneficia de granturi toate facultățile eligibile, a căror propunere de sub-proiect întrunește condițiile de calitate impuse, respectiv două scheme competitive, pentru care selecția sub-proiectelor va fi realizată în baza punctajului obținut la evaluare.

Schema de granturi necompetitive are drept scop sprijinirea universităților de stat eligibile să dezvolte și să aplice programe de îmbunătățire a performanțelor academice ale studenților, de tutoriat, consiliere profesională și orientare în carieră, servicii de îndrumare și sprijin, servicii de coaching, de dezvoltare a competențelor socio – emoționale, workshop-uri în domenii specifice, precum și campanii de sensibilizare adresate studenților cu risc de abandon ridicat sau alte activități similare.

Schemele de granturi competitive sunt de două tipuri, astfel:

- programe de vară de tip punte (summer bridge programs), în cadrul cărora elevii de liceu pot participa la cursuri, seminarii, activități de consiliere, competiții sportive sau activități sociale și culturale etc., în campusurile universitare;

- centre de învățare, dezvoltate în scopul îmbunătățirii mecanismelor academice și sociale de sprijin pentru studenții cu risc ridicat de abandon.

În perioada de referință, a fost lansat apelul la propuneri de sub-proiecte pentru runda I de acordare a granturilor, ceea ce presupune desfășurarea activităților descrise succint în continuare.

Activități de pregătire a schemei de granturi pentru licee:

- finalizarea Manualului de granturi pentru universități (cuprinzând Ghidul aplicantului, Ghidul evaluatorului, Ghidul de implementare);
- contractarea consultanților pentru pregătirea ghidurilor suport pentru implementarea activităților, respectiv Ghidul privind dezvoltarea competențelor socio-emoționale, Ghidul privind dezvoltarea personală și coaching, și demararea elaborării acestor ghiduri;
- contractarea evaluatorilor pentru aplicațiile depuse.

Derularea schemei de granturi pentru universități (runda I):

- lansarea apelului la propuneri de sub-proiecte în luna aprilie 2017;
- realizarea unei întâlniri de diseminare cu reprezentanții universităților, precum și sprijin acordat permanent echipelor implicate în elaborarea aplicațiilor, până la depunerea acestora;
- evaluarea propunerilor depuse, fiind aprobate și în curs de implementare 20 de granturi în cadrul schemei de granturi pentru programe de vară, 13 sub-proiecte pentru centre de învățare și 60 de sub-proiecte necompetitive;
- monitorizarea derulării granturilor, precum și aprobarea rapoartelor depuse, respectiv acordarea unor noi tranșe de finanțare pentru sub-proiectele în curs de implementare.

Diferite studii indică ca factori importanți, în ceea ce privește participarea la învățământul terțiar din România, discrepanța semnificativă dintre mediul rural și cel urban, precum și o puternică corelație între statutul socio-economic și numărul celor care se înscriu și finalizează învățământul terțiar.

În acest sens, MEN a urmărit promovarea unor măsuri pentru studenții proveniți din grupuri dezavantajate. Astfel s-au modificat criteriile generale de acordare a burselor și a altor forme de sprijin material pentru studenții din învățământul superior de stat, învățământ cu frecvență, a crescut bugetul alocat pentru bursele sociale studentești și a fost stabilit drept criteriu de acordare a bursei sociale mediul de proveniență, precum și acordarea burselor pe tot parcursul anului universitar.

Metodologia de finanțare a instituțiilor de învățământ superior de stat, implementată în anul 2017, a urmărit creșterea capacității universităților de a asigura accesul la programe de studii pentru persoane provenite din medii dezavantajate socio-economic și încurajarea studenților proveniți din medii dezavantajate socio-economic să finalizeze studiile.

În cadrul metodologiei de repartizare a finanțării suplimentare, s-a propus un indicator care să stimuleze, la nivel de universitate, măsurile pentru încurajarea studenților proveniți din medii dezavantajate socio-economic să finalizeze programele educaționale.

De asemenea, metodologia de repartizare a fondului pentru dezvoltare instituțională (pentru anul 2017), a urmărit finanțarea proiectelor care, la nivel instituțional, promovează creșterea echității, a incluziunii sociale și a accesului la învățământul superior.

În vederea îmbunătățirii capacităților de cazare a studenților au fost inventariate investițiile, stadiul acestora și nevoile de finanțare, realizându-se o centralizare a obiectivelor de investiții pentru sistemul universitar, potrivit ariei de competență a MEN.

Compania Națională de Investiții a făcut demersuri în vederea realizării proiectelor pentru 30 de cmine studentești. Documentațiile necesare pentru cminele a 7 instituții de învățământ superior sunt complete, urmând a fi semnate contractele.

Începând cu luna februarie 2017, toți studenții beneficiază de transport feroviar gratuit pe tot parcursul anului.

Calitatea actului educațional este strâns legată de resursele materiale ale sistemului de învățământ, respectiv gradul de dotare al instituțiilor de învățământ și de utilizare al acestora în procesul instructiv-educativ și de cercetare. În baza autonomiei universitare și a strategiei instituționale, universitățile își stabilesc direcțiile de dezvoltare prioritare (educaționale și de cercetare) și implicit dotările necesare activității didactice și de cercetare universitară. În consecință, din bugetul alocat, universitățile, în funcție de necesitatea și oportunitatea îmbunătățirii bazei materiale specifice și în concordanță cu Planul Managerial al Rectorului, au stabilit dotările necesare a fi realizate pentru desfășurarea procesului de învățământ și de cercetare în condiții optime.

Precizăm că, pentru a veni în sprijinul universităților, Ministerul Educației Naționale le-a alocat sume care să completeze dotările pentru modernizarea procesului didactic, achiziționate din venituri proprii. Spre exemplu, în anul 2016 s-au alocat 21.194 de mii de lei de la bugetul de stat și 156.586 de mii de lei din venituri proprii, iar în 2017, 16.230 de mii de lei de la buget și 108.720 de mii de lei din venituri proprii.

În anul universitar 2016 – 2017, MEN a alocat pentru tinerii romi un număr de 402 granturi cu finanțare de la bugetul de stat pentru ciclul universitar de licență și respectiv 133 de granturi pentru ciclul universitar de master. Toate granturile alocate au fost ocupate prin competiție de către tinerii romi.

Modurile fiscal-bugetare de la începutul anului 2017 au modificat quantumul alocat pentru constituirea fondului de burse și protecție socială a studenților de la 83 de lei/lună la 201 lei/lună pentru ciclul universitar de licență și de master, iar quantumul pentru bursele de doctorat este 1450 de lei/lună pentru anul I și II de studiu și de 1680 de lei/lună pentru anul III și IV de studii. Începând din luna iunie 2017 bursele studentești, indiferent de categorie, se acordă "pe toată durata anului universitar (12 luni)".

În scopul creșterii accesului egal la educația universitară și asigurarea autonomiei instituțiilor de învățământ superior, MEN prin structurile sale subordonate a realizat o analiză a sistemelor de admitere în învățământul superior și a formulat propuneri pentru creșterea accesului egal la educația universitară și asigurarea autonomiei instituțiilor de învățământ superior. Astfel, s-a elaborat un raport privind: sistemele naționale de admitere și impactul lor asupra participării diferitelor grupuri sociale la educația universitară și ratele de absolvire; modul de clasificare al școlilor în funcție de criteriul de admitere aplicat; un set de propuneri de recomandări pentru politici publice în domeniu.

3. Promovarea guvernantei universitare

MEN, prin structurile sale subordonate, a contribuit la consolidarea activității consiliilor academice, în vederea eficientizării și transparentizării activității, prin asigurarea suportului informatic pentru înscrierea și selectarea noilor membri în consiliile naționale. A dezvoltat, astfel, un instrument informatic operațional actualizat, pentru completarea componentei CNATDCU și constituirea CNSPIS.

Pentru realizarea unei mai bune funcționări și gestionări a resurselor, a operaționalizării sistemului de preluare, evaluare și informare privind tezele de doctorat și gestionare a titlurilor universitare, s-a asigurat suportul IT și logistic pentru funcționarea și utilizarea modulului dezvoltat în platforma REI (Registrul Educational Integrat). Modulul facilitează înregistrarea tezelor de doctorat (de către IOSUD-ul fiecărei universități), validarea acestora (de la nivelul MEN) și evaluarea de către membrii CNATDCU și comisiile acestuia. În prezent, sunt înregistrate pe platformă aproximativ 3093 de teze de doctorat, dintre care pentru aproximativ 2509 teze s-a finalizat evaluarea, existând în platformă rapoartele individuale și raportul final de evaluare.

4. Creșterea relevanței programelor de studii și a competitivității instituțiilor de învățământ superior prin îmbunătățirea calității și a finanțării universitare

Ministerul Educației Naționale a demarat, prin POCA, proiectul intitulat "Îmbunătățirea politicilor publice în învățământul superior și creșterea calității reglementărilor prin actualizarea standardelor de calitate QAFIN". Scopul acestui proiect este evaluarea calității în învățământul superior, gruparea pe clase a universităților și ierarhizarea programelor de studii în vederea creșterii relevanței acestora și a capacității instituțiilor în elaborarea și implementarea metodologiei și a ghidurilor de evaluare externă, a metodologiei de clasificare și ierarhizare. Obiectivele specifice ale proiectului urmesc: optimizarea planificării strategice și a bugetării pe programe; implementarea metodologiei și a ghidurilor de grupare pe clase a universităților și ierarhizarea programelor de studii, bazate pe seturi clare și transparente de indicatori și date; îmbunătățirea capacității administrative a MEN și ARACIS la nivel de sistem, prin dezvoltarea de instrumente manageriale privind organizarea și funcționarea internă, proceduri de uz intern, manuale, ghiduri de bună practică, și prin formarea personalului propriu, precum și a celui din instituțiile de învățământ superior, pentru implementarea instrumentelor elaborate și în ceea ce privește practicile europene în domeniu.

Totodată, în cadrul aceluiași proiect POCA, au fost inițiate demersurile privind elaborarea Metodologiei de evaluare a studiilor doctorale, urmând a fi asigurat evaluarea propriu-zis printr-un alt proiect, necompetitiv, ce va fi depus de către MEN.

Legea Educației Naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, a reprezentat și pentru anul 2017 principalul reper normativ care reglementează finanțarea învățământului superior din România. Legea stabilește cele două surse majore de finanțare a activităților de educație, indiferent de nivelul acestora (preuniversitar sau universitar): bugetul de stat și veniturile proprii pe care instituțiile de învățământ le pot utiliza autonom. Finanțarea învățământului superior de stat se face din fonduri publice, pe bază de contract (art. 223), în baza următorului set de cerințe: considerarea dezvoltării învățământului superior ca responsabilitate publică și a învățământului, în

general, ca prioritate națională; asigurarea calității învățământului superior la nivelul standardelor din Spațiul European al Învățământului Superior pentru pregătirea resurselor umane și dezvoltarea personală ca cetățeni ai unei societăți democratice bazate pe cunoaștere; profesionalizarea resurselor umane în concordanță cu diversificarea pieței muncii; dezvoltarea învățământului superior și a cercetării științifice și creației artistice universitare pentru integrarea la vârf în viața științifică mondială.³

Finanțarea din fonduri publice a instituțiilor de învățământ superior de stat se face prin bugetul MEN pentru: finanțarea de bază, suplimentară și complementară, realizarea de obiective de investiții, fonduri alocate pe bază competițională pentru dezvoltare instituțională, fonduri alocate pe bază competițională pentru incluziune, burse și protecție socială a studenților.

S-a urmărit încurajarea excelenței în educație și cercetare științifică universitară prin îmbunătățirea calității și a finanțării bazate pe criterii obiective. Realizarea finanțării instituțiilor de învățământ superior bazată pe indicatori de calitate, a permis proiectarea unei metodologii de evaluare a instituțiilor de învățământ superior în scopul clasificării instituționale și a ierarhizării programelor de studii.

Rezultatele repartizării financiare suplimentare aplicate pentru anul 2016, în funcție de rezultatele indicatorilor de calitate pe ramuri de știință, au fost prezentate la Consiliul Național al Rectorilor – Constanța, iunie 2017, respectiv în comisiile de lucru pentru realizarea clasificării universităților și ierarhizarea programelor de studii (convocate și organizate de ministru în prima jumătate a anului 2017). Aceste rezultate au fost prezentate ca un exercițiu pilot în vederea stabilirii principiilor generale pentru evaluarea instituțiilor de învățământ superior în scopul clasificării instituționale și a ierarhizării programelor de studii.

Pentru realizarea finanțării universităților în funcție de performanță, s-a implementat o metodologie care utilizează indicatori de performanță (privind procesul educațional, resursa umană, gradul de internaționalizare precum și alte servicii pentru studenți).

Metodologia de finanțare a instituțiilor de învățământ superior a urmărit:

- repartizarea financiară suplimentară pe universități, care să stimuleze excelența instituțiilor și relevanța programelor de studii, cu efecte directe asupra creșterii competitivității universităților românești;

- continuarea aplicării, pentru 50% din finanțarea suplimentară, a indicatorilor de calitate care urmăresc evaluarea procesului didactic, al resursei umane (din punct de vedere al calității acesteia, impactului activității științifice/creației artistice și al performanței activității științifice/creației artistice), a măsurilor privind internaționalizarea învățământului superior și serviciilor pentru studenți.

În vederea ajustării finanțării instituționale a învățământului superior la cadrul normativ și la obiectivele Strategiei 2020, s-au stabilit următoarele obiective specifice: continuarea implementării finanțării studiilor universitare pe bază de granturi și creșterea cuantumului finanțării/student; alocarea fondului de dezvoltare instituțională pe bază competițională; creșterea acurateții bazei informaționale a finanțării învățământului superior din România.

³ Raport public privind anual-2015 Starea finanțării învățământului superior și măsurile de informare ce se obțin, UEFISCDI-CNFIS 2016

Fondul de dezvoltare instituțional se adresează celor mai performante instituții de învățământ superior din fiecare categorie și se alocă după criterii competitive bazate pe standarde internaționale. Metodologia de alocare și utilizare a fondului pentru dezvoltare instituțional este reglementată prin ordin al ministrului.

Actele normative care oferă un cadru explicit și dedicat de acordare a fondului pentru dezvoltare instituțională (OMEN nr. 3629/2017) și a fondului pentru situații speciale (OMEN nr. 3630/2017) sunt complementare Metodologiei de alocare a fondurilor bugetare pentru finanțarea de bază și finanțarea suplimentară, a instituțiilor de învățământ superior de stat din România (OMEN 3279/2017).

O formă de sprijin din partea ministerului o reprezintă finanțarea situațiilor speciale (FSS), care nu pot fi integrate în formula de finanțare a fondului pentru dezvoltare instituțional (FDI). FSS permite finanțarea unor proiecte specifice de dezvoltare instituțională, promovarea unor programe noi de studii, creșterea capacității instituționale, îmbunătățirea calității activității didactice, consolidarea legăturilor cu comunitatea locală și/sau regională, incluziunea socială.

Structura finanțării instituționale, conform metodologiilor de alocare a fondurilor bugetare, a instituțiilor de învățământ superior, pentru anul 2016 și 2017 este prezentată în tabelul următor.

Tabel 31 . Structura finanțării instituționale pentru 2016 și 2017⁴

Componente FI/An financiar	2016		2017	
Finanțare instituțională (FI)	100%		100%	
<i>Fond situații speciale</i> (FSS), care nu pot fi integrate în formulă	2%		1,5%	
Granturi doctorale (GD)	10,95%		9,05%	
Finanțare instituțională (fără GD și FSS) – FI*	86,98%	100%	89,45%	100%
Finanțare de bază (FB)	63,06%	72,5%	64,85%	72,5%
Finanțare suplimentară (FS)	23,05%	26,5%	23,70%	26,5%
Dezvoltare instituțională (FDI)	0,87%	1,00%	0,89%	1,00%

*Ponderile pentru repartizarea FB, FS, FDI și FSS sunt stabilite prin metodologia de alocare a fondurilor bugetare. Finanțarea GD se realizează prin alocarea unei sume în funcție de numărul de granturi doctorale, domeniul de finanțare și valoarea grantului.

MEN, alături de structurile sale subordonate, a formulat propuneri privind metodologia de alocare a fondurilor bugetare pentru finanțarea de bază și finanțarea suplimentară, a instituțiilor de învățământ superior de stat din România, pentru anul 2017, precum și pentru metodologia de alocare și utilizare a fondului pentru dezvoltarea instituțională a universităților de stat.

În vederea realizării acestor obiective, s-au desfășurat următoarele activități:

- realizarea de analize și fundamentări pentru propunerile CNFIS privind continuarea implementării finanțării studiilor universitare prin granturi dimensionate pe baza unor standarde de cost specifice domeniilor de studii (aplicare pentru studiile universitare de doctorat) și creșterea cuantumului finanțării/ student;
- asigurarea suportului pentru CNFIS în vederea organizării competiției FDI-2017, de repartizare pe bază de proiecte a fondului pentru dezvoltare instituțională pentru anul 2017;
- asigurarea suportului tehnic pentru operaționalizarea Registrului Matricol Unic și asigurarea condițiilor pentru funcționarea Registrului Educațional Integrat, în vederea consolidării unei baze informaționale a finanțării învățământului superior.

⁴ Învățământ Superior – Raport UEFISCDI 2016-2017

5. Corelarea programelor de studii universitare cu cerințele angajatorilor și dezvoltarea abilităților antreprenoriale ale studenților prin proiecte de afaceri, parteneriate și societăți antreprenoriale

În cadrul proiectului național SIPOCA 3 „Dezvoltarea capacității administrative a Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice de a elabora politici bazate pe evidențe, pentru îmbunătățirea ofertelor educaționale ale instituțiilor de învățământ superior, precum și o mai bună corelare a acestora cu nevoile pieței muncii” a fost realizat studiul „Analiză privind calitatea și relevanța programelor oferite de universități pe domenii de specializare cu potențial de dezvoltare regională (la nivel regional)”. Studiul pe regiuni a vizat următoarele: analiza ofertei educaționale a instituțiilor de învățământ superior din regiune; studiul profilului regional al regiunii privind economia, structura, existența și perspectiva de dezvoltare; studiul ofertei de muncă de pe piața muncii din regiune; studierea principalelor obiective cuprinse în Strategia Națională de Cercetare-Dezvoltare și Inovare (SNCDI), cu implicații la nivelul regiunii; analiza comparativă a modului de alocare a locurilor bugetate pe programe de studii; analiza gradului de inserție pe piața forței de muncă a absolvenților, ținând cont de procentul de absolvenți care se angajează și a celor care se angajează în domeniul de specialitate absolvit; analiza modului în care se realizează cooperarea dintre facultăți și mediul de afaceri.

În vederea consolidării sistemului de practică din perioada studiilor universitare, s-a realizat proiectarea stagiilor care susțin beneficiarii (studenții, instituțiile de învățământ, angajatorii) în planificarea carierei, promovarea și diseminarea unor norme și proceduri specifice referitoare la internship, stagii de practică, voluntariat.

Astfel, au fost realizate parteneriate instituționale în vederea organizării de stagii de practică, internship și voluntariat pentru studenți. De asemenea, s-a introdus în metodologia de finanțare un indicator de calitate privind activitatea de practică pentru ciclul de studii de licență, realizată prin parteneriate.

Prin ordin al ministrului educației, a fost reglementat modul de organizare și funcționare a societăților antreprenoriale studențești (SAS), constituite ca structuri fără personalitate juridică la nivelul instituțiilor de învățământ superior acreditate, de stat sau particulare. SAS reprezintă un mecanism de sprijinire, dezvoltare și încurajare a spiritului antreprenorial în mediul universitar, în special în rândul studenților și absolvenților de învățământ superior, pe principiul dreptului la asistență și la servicii complementare în învățământul superior. Activitatea SAS se adresează atât studenților instituției de învățământ superior în care funcționează, cât și absolvenților proprii în primii 3 ani de la absolvire.

În vederea evaluării potențialului antreprenorial și inovativ al universităților, România participă la exercițiul HEInnovate inițiat de către OECD și Comisia Europeană.

Ministerul Educației Naționale colaborează cu reprezentanții ai Junior Achievement România (JAR) în vederea aplicării exercițiului HEInnovate în universitățile din România. Participarea universităților la acest exercițiu de auto-evaluare este gratuită, iar JAR asigură responsabililor desemnați ca persoane de contact pentru implementare – training, consultanță și resurse de informare gratuite pentru parcurgerea pașilor necesari derulării cu succes a activității de aplicare a instrumentului HEInnovate.

Ca urmare a aplicării instrumentului HEInnovate, în proiectul Universitatea Antreprenorial, în 26 de universități (perioada noiembrie 2016 – ianuarie 2017), de către Junior Achievement România (JAR), până în iunie 2017, au fost realizate:

1. procesul de diagnoză – evaluare a stadiului actual al demersurilor și a abordărilor antreprenoriale și inovatoare în universități, folosind instrumentul HEInnovate, dezvoltat de OECD și Comisia Europeană;

2. organizarea de Innovation Days în universitățile participante, împreună cu comunitatea locală și corpul profesoral pentru identificarea potențialelor soluții la provocările rezultate din analiză.

MEN, prin structurile sale subordonate, s-a implicat în susținerea universităților în vederea implementării unor acțiuni care au urmărit facilitarea activităților societăților antreprenoriale studențești (SAS), cum ar fi introducerea, în cadrul Fondului pentru dezvoltare instituțională, a unui nou domeniu strategic (domeniul 5) dedicat înființării și susținerii activităților societăților antreprenoriale studențești (SAS). În cadrul acestui domeniu, au fost depuse 36 de proiecte de către instituțiile de învățământ superior finanțate de la bugetul MEN, din care au fost propuse spre finanțare 15 proiecte, cu o sumă totală de 1.248 mil. de lei.

Au fost inițiate, de asemenea, demersuri privind înființarea Registrului național al mentorilor antreprenori.

În urma recomandării Comisiei Europene, România participă la etapa pilot a unei anchete europene cu privire la monitorizarea parcursului profesional al absolvenților, în vederea dezvoltării și testării instrumentelor de colectare de date. Ancheta Comisiei Europene urmărește, prin înființarea unor sisteme de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților, îmbunătățirea calității informațiilor cu privire la activitățile absolvenților, precum și ale persoanelor care părăsesc învățământul superior fără a-l absolvi, până în 2020.

România a primit invitația de a participa la Studiul European Pilot al Absolvenților („EUROPEAN GRADUATE SURVEY”), inclusiv de a fi reprezentat în Consiliul Consultativ al Grupului de lucru al Comisiei Europene ET2020 „Modernizarea învățământului superior” (ET2020 WG MHE).

În vederea sprijinirii practicilor, la nivel național și instituțional, privind urmărirea inserției pe piața muncii a absolvenților, s-au desfășurat următoarele activități, de susținere a universităților în vederea corelării ofertei educaționale cu cererea pieței muncii:

➤ continuarea menținerii funcționalității platformei informatice SAPM, care facilitează accesul universităților și instituțiilor centrale la instrumentele de monitorizare necesare pentru dezvoltarea și implementarea de studii de cercetare, privind percepția studenților și absolvenților legată de procesul educațional și corelarea acestuia cu parcursul profesional;

➤ menținerea propunerii de pilotare în metodologia de finanțare pentru anul 2018, a indicatorului de calitate privind monitorizarea angajabilității studenților, deși acesta nu a fost pilotat pentru anul 2017;

➤ alocarea în cadrul Fondului pentru dezvoltare instituțională (FDI) a unui domeniu strategic dedicat corelării ofertei educaționale cu cererea pieței muncii (D8), care s-a concretizat prin depunerea a 39 de proiecte de către instituțiile de învățământ superior finanțate de la bugetul MEN, din care au fost propuse spre finanțare 21 de proiecte, cu o sumă totală de 3,498 mil. de lei.

În cadrul parteneriatelor între MEN, UEFISCDI, INS, ANOFM și ANFP, s-au identificat sursele de date necesare și s-au realizat analize complexe în vederea interoperabilității între sistemele existente la nivelul acestor instituții, a schimbului reciproc de date și utilizarea acestora pentru elaborarea unor analize complexe care să permit efectuarea de diagnoze și scenarii privind mobilitatea ocupațională a tinerilor.

În cadrul proiectului SIPOCA 3 „Dezvoltarea capacității administrative a Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice de a elabora politici bazate pe evidențe, pentru îmbunătățirea ofertelor educaționale ale instituțiilor de învățământ superior, precum și o mai bună corelare a acestora cu nevoile pieței muncii”, derulat în parteneriat cu Academia Română, unul din rezultatele așteptate este „Dezvoltarea unui mecanism de monitorizare dedicat învățământului superior din România, care să reunească principalele date statistice cu privire la învățământul superior”. În vederea elaborării acestuia, au fost realizate următoarele activități: finalizarea acțiunii de documentare cu privire la procesul de proiectare și implementare a strategiilor și instrumentelor ce vizează inserția absolvenților pe piața muncii la nivel național și internațional; realizarea unei analize funcționale a sistemelor de monitorizare existente la nivelul MEN, respectiv analiza unor proiecte privind monitorizarea absolvenților de învățământ superior (licență, masterat, doctorat) din perioada 2007-2013, proiecte aflate în coordonarea MEN și a instituțiilor subordonate/ coordonate; realizarea unei analize funcționale privind sistemele de monitorizare a absolvenților, existente în cele 48 de universități de stat din România.

În perioada 12-14 octombrie 2017, s-a desfășurat Conferința națională ”Impactul ofertei educaționale asupra angajatorilor și necesitatea monitorizării inserției absolvenților de învățământ superior în România”.

Aceste demersuri vor permite elaborarea și dezvoltarea unui mecanism de monitorizare dedicat învățământului superior din România, care să reunească date statistice cu privire la învățământul superior și să ofere, într-o manieră accesibilă, informații relevante pentru toți actorii interesați de inserția absolvenților pe piața muncii.

6. Consolidarea parteneriatelor între universități, mediul socio-economic și sectorul nonguvernamental inclusiv prin dezvoltarea de programe de învățare pe tot parcursul vieții

Aceasta se poate realiza atât prin responsabilizarea celor implicați în asigurarea educației pe tot parcursul vieții, cât și prin introducerea unor concepte și instituții noi, cum sunt recunoașterea rezultatelor învățării în contexte non-formale și informale sau centrele comunitare de învățare permanent.

În acest sens, a fost aprobată metodologia de acreditare, evaluare periodică, organizare și funcționare a centrelor comunitare de învățare permanentă.

S-a urmărit consolidarea parteneriatelor între universități și mediul socio-economic, prin realizarea de parteneriate instituționale în vederea organizării de stagii de practică, internship, voluntariat pentru studenți și susținerea universităților pentru consolidarea parteneriatelor cu mediul socio-economic și sectorul nonguvernamental prin sprijinirea activităților societăților antreprenoriale studențești (SAS).

Derularea parteneriatelor între universități și mediul economic a fost favorizat de menținerea în metodologia de finanțare a unui indicator de calitate privind activitatea de practică pentru ciclul de studii de licență, de implementarea proiectelor finanțate din FDI pentru organizarea de internship-uri și training-uri la companii de succes, conferințe și ateliere de lucru realizate cu antreprenori de succes, precum și de facilitarea contactului cu potențiali investitori.

Consolidarea parteneriatelor între instituții de învățământ superior și cercetare s-a realizat prin: realizarea de parteneriate active în vederea susținerii programelor de studii universitare în cotutel și a programelor/proiectelor de cercetare; sprijinirea schimburilor de experiență și bune practici între instituțiile de învățământ superior; susținerea finanțării proiectelor instituționale privind îmbunătățirea calității activității didactice, inclusiv a respectării deontologiei și eticii academice.

Derularea activităților de colaborare între instituții de învățământ superior și cercetare a fost facilitat de:

- menținerea în metodologia de finanțare a unor indicatori de calitate (pentru pilotare și analiză în anul 2018) privind parteneriatele active în vederea susținerii programelor de studii universitare în cotutel și a programelor/proiectelor de cercetare în parteneriat cu alte universități din țară sau din afara țării (exemplu: mobilități universitare, programe de master joint-degree, programe de doctorat în cotutele, nr. de absolvenți și de programe în colaborare internațională, programe joint-degree, specific pentru ciclurile de studii de licență și master);
- introducerea domeniului 7 - îmbunătățirea calității activității didactice, inclusiv a respectării deontologiei și eticii academice, care s-a concretizat prin depunerea a 41 de proiecte pe acest domeniu de către instituțiile de învățământ superior finanțate de la bugetul MEN, din care au fost propuse spre finanțare 20, cu suma de 3,49 mil. de lei.

7. Susținerea internaționalizării învățământului superior și consolidarea relațiilor internaționale

În 2017, studenții străini reprezentau 5,4% din totalul studenților înscriși în universitățile de stat (6.890 de studenți din UE și SEE și 18.132 de studenți din țări non-UE). Aceștia proveneau din 121 de țări (27 de țări UE/SEE și 94 de țări non-UE). Majoritatea acestor studenți erau înscriși în programe de licență.

Programele de studiu în limba franceză au cea mai mare proporție de studenți străini. Jumătate dintre studenții din țări non-UE provin din Republica Moldova. Dintre aceștia, aproximativ 60% beneficiază de burse, iar 30% își finanțează studiile. Aproximativ jumătate dintre studenții din țări non-UE (altele decât Republica Moldova) provin din Orientul Mijlociu. 88% dintre studenții non-UE provin din 17 țări, 48% fiind din Orientul Mijlociu (Israel, Siria, Irak, Iordania, Liban, Palestina și Iran).

Peste o treime dintre studenții non-UE studiază în domeniile medicină, medicină dentară și farmacie. Aceste domenii sunt accesate în principal de studenți din: Israel, Republica Moldova, Tunisia, Siria, Maroc, Liban, Albania, Iordania și Iran. Exceptând studenții din Republica Moldova, proporția studenților non-UE care studiază în domeniile medicale crește la 67%.

Aproape o treime dintre studenții UE provin din Franța, iar aproape trei sferturi dintre studenții cu cetățenie UE și SEE studiază în domenii medicale.⁵

În anul universitar 2016-2017, au fost semnate un număr de 3 documente bilaterale cu următoarele state: Republica Populară Mongolă (1 document interguvernamental), Republica Moldova (1 document interguvernamental), Franța (1 document interguvernamental pentru cooperarea în domeniul educației privind Holocaustul).

În aceeași perioadă (2016-2017), România a acordat un total de 390 de luni-bursă în cadrul programului CEEPUS, în principal către Slovacia, Serbia și Ungaria, (vezi Fig.11) și a primit 542 de luni-bursă, în principal din partea Ungariei, Austriei și Slovaciei (vezi Fig. 12).

Fig. 11. Numărul total de luni-bursă acordate în cadrul programului CEEPUS

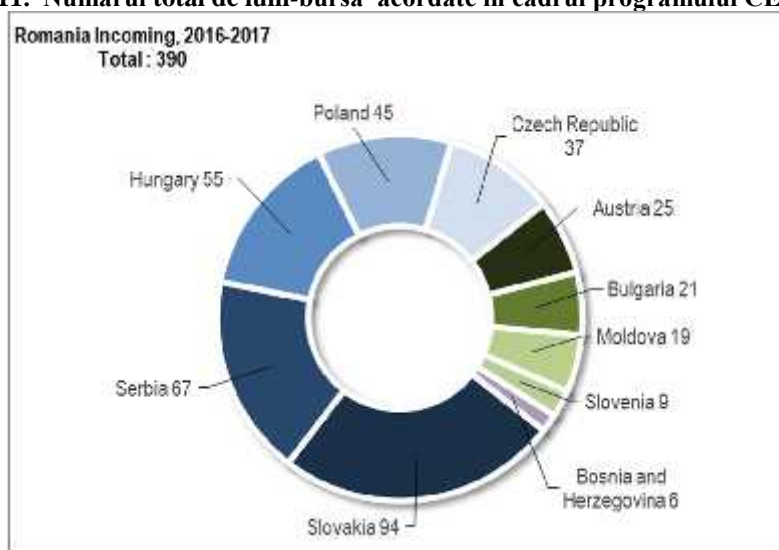
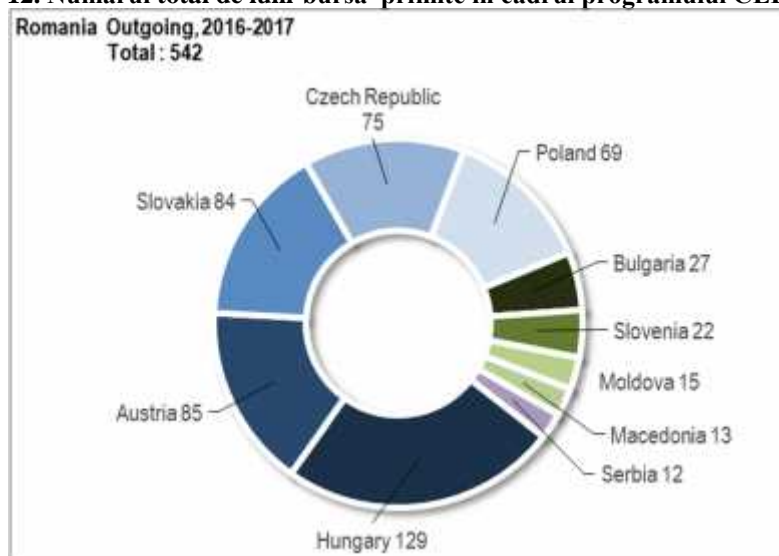

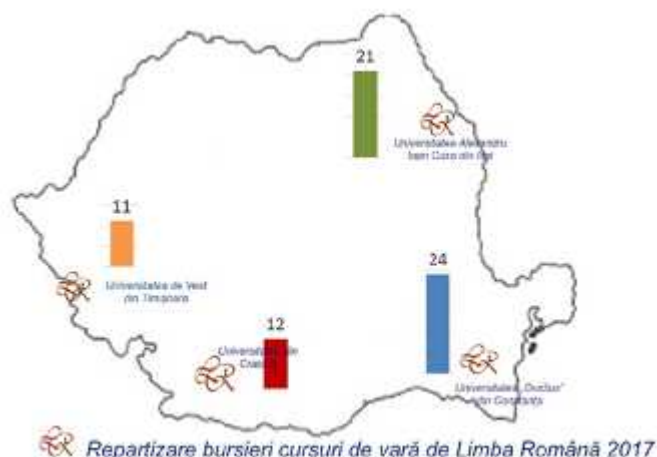
Fig. 12. Numărul total de luni-bursă primite în cadrul programului CEEPUS

⁵ Policy Brief – Internaționalizarea Învățământului Superior, Analiza datelor statistice privind internaționalizarea educației în instituțiile de învățământ superior de stat din România -2017, UEFISCDI, Centrul de Politici Publice

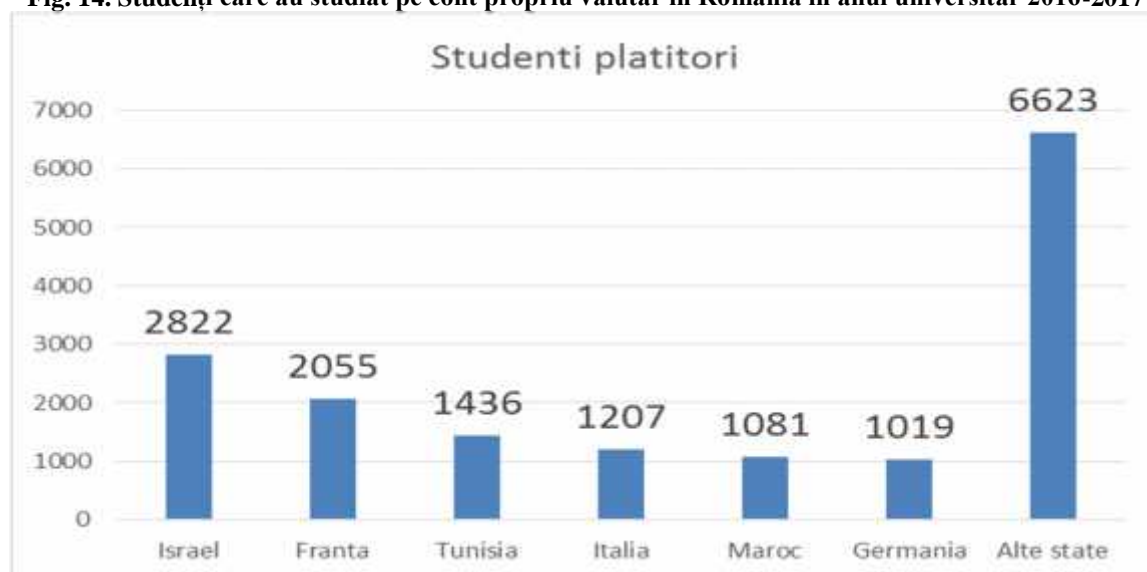
În perioada iunie – august 2017, un număr de 68 de cetățeni străini au participat la Cursurile de vară de limbă și civilizație română, organizate de Universitatea de Vest din Timișoara, Universitatea “Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Universitatea din Craiova și Universitatea „Ovidius” din Constanța, în baza documentelor bilaterale cu 14 state (Bulgaria, Cehia, China, Croația, Grecia, Italia, Federația Rusă, Portugalia, Polonia, R. Moldova, Slovacia, Spania, Turcia și Vietnam). (fig. 13)

Fig. 13. Repartizarea bursierilor la cursurile de vară de Limbă Română-2017

În anul universitar 2016-2017, un număr de 16.243 de cetățeni străini au fost înscriși la studii universitare pe cont propriu valutar, conform datelor statistice generate de platforma ANS (iunie 2017).

Fig. 14. Studenți care au studiat pe cont propriu valutar în România în anul universitar 2016-2017

Majoritatea mobilităților au loc în interiorul UE cu un raport de 2,5:1 (mobilități outgoing vs. mobilități incoming) în timp ce mobilitățile în afara UE indică un raport inversat de 1:1,9 (mobilități outgoing vs. mobilități incoming).

Jumătate dintre studenții veniți în mobilități în România provin din 4 țări: Franța, Turcia, Italia și Spania. O treime dintre mobilitățile incoming sunt în domeniile: administrarea afacerilor, limbă și literatură, inginerie mecanică, medicină și limbi moderne aplicate.

O treime dintre mobilitățile outgoing sunt în domeniile: medicină, geografie, limbă și literatură, administrarea afacerilor, arhitectură și arte vizuale.⁶

Bugetul alocat învățământului superior din România în cadrul Programului Erasmus+ pentru mobilități de studenți și cadre universitare și pentru Proiecte de parteneriat strategic a fost în anul 2016 de 22,74 mil. de euro, respectiv 32,34 mil. de euro pentru anul 2017.

Cu excepția mobilităților bilaterale, România are mai mulți studenți care pleacă în mobilități decât studenți care vin în mobilități. Cele mai mari diferențe s-au înregistrat la nivelul mobilităților ERASMUS plasament de practică. Între 2007/2008 și 2015/2016, numărul mobilităților ERASMUS pentru studenți incoming a crescut de 2,5 ori în timp ce mobilitățile outgoing au crescut de 2 ori. 70% din mobilitățile ERASMUS se desfășoară pe parcursul ciclului de licență, 27% pe parcursul ciclului masteral și 3% la doctorat.

Între 2007/2008 și 2015/2016, numărul de studenți plecați în mobilități ERASMUS a crescut cel mai mult în țări precum Ungaria, Polonia, Spania, Turcia și Portugalia.

Raportul în cazul mobilităților cadrelor didactice este de 2:1 (outgoing vs. incoming). În anul anterior au avut loc 4.534 de mobilități incoming și 9.231 de mobilități outgoing.

Trei sferturi dintre mobilitățile cadrelor didactice au avut o durată de sub o săptămână. Majoritatea mobilităților cadrelor didactice s-au desfășurat prin alte mecanisme decât bilaterale, ERASMUS, Tempus sau Visiting professorship. Între 2007/2008 - 2015/2016, mobilitățile ERASMUS (predare și formare) ale cadrelor didactice au crescut de 2,9 ori pentru mobilitățile outgoing și de 1,9 ori pentru mobilitățile incoming.

În 2015/2016, peste 50% dintre mobilitățile ERASMUS ale cadrelor didactice care au venit în România au provenit din patru țări: Ungaria, Franța, Polonia și Turcia. În același timp, 50% dintre mobilitățile ERASMUS ale cadrelor didactice din România s-au desfășurat în patru țări: Ungaria, Italia, Franța și Spania.⁷

Concret, cifrele pentru anii 2016 și 2017 au fost următoarele:

- număr de universități implicate în Program: 72;
- număr de studenți români beneficiari de mobilități outgoing de studiu sau stagii de practică în străinătate în țările Programului: în anul 2016 - 7108, respectiv 8446 în anul 2017;
- număr de cadre universitare din România beneficiare de mobilități de predare sau formare în țările Programului: în anul 2016 – 3069, respectiv 3716 în anul 2017;
- 4071 de studenți și cadre universitare care au beneficiat de mobilități în țări din afara Programului în cadrul acțiunii “International credit mobility”;
- în același timp, au venit în România, prin Erasmus+, 4200 de studenți și 3500 de profesori;
- în privința parteneriatelor strategice, în 2016 și 2017, s-au finanțat 15 proiecte coordonate de universități din România;

⁶ Idem 4

⁷ Idem 4

- în plus, în anul 2017, s-au aprobat direct de către Comisia Europeană 6 proiecte centralizate de mare anvergură, coordonate de universități din România: 1 proiect privind Alianțele ale Cunoașterii și 5 proiecte de Capacity Building;

- rata generală de absorbție a fondurilor Erasmus+ a fost de 98,76%;

- în anul 2016, în cadrul programului de Burse și cooperare interinstituțională în învățământul superior, finanțat prin Mecanismul Financiar SEE 2009-2014, program care s-a încheiat în ianuarie 2017, s-au finanțat 13 proiecte de cooperare bilaterală între universități din România și universități din Norvegia și Islanda.

În perioada 27-29 noiembrie 2017, s-a organizat la București cea de-a treia ediție a Conferinței cercetătorilor Spațiului European al Învățământului Superior "Future of Higher Education", primele două ediții fiind organizate tot la București, în perioada 17-19 noiembrie 2011, respectiv 24-26 noiembrie 2014.

România a participat, pentru prima dată, la cea de-a 29-a ediție a Conferinței și Expoziției Anuale a Asociației Europene pentru Educație Internațională - EAIE 2017 (European Association for International Education), desfășurată în perioada 12-15 septembrie 2017, la Sevilla, unde s-au întâlnit peste 6000 de participanți din 95 de țări. Aceasta inițiativă destinată internaționalizării învățământului superior românesc a fost susținută prin portalul www.studyinromania.gov.ro.

Metodologia de finanțare, aplicată în anul 2017, a inclus o categorie de indicatori privind orientarea internațională a universităților (mobilitate studenți, participare la programe internaționale, atragerea de studenți străini). Au fost menținuți, pentru pilotare, indicatori privind mobilitățile profesionale, parteneriatele instituționale, doctoratele în cotutelă.

Fondul de dezvoltare instituțională, cât și fondul pentru situații speciale, finanțează activități de internaționalizare a universităților românești. Pentru 14 universități, prin FDI, au fost susținute 23 de activități de internaționalizare.

În Maroc, în luna martie 2017, a avut loc prezentarea ofertei educaționale a universităților din România.

În luna mai 2017, a avut loc la Baku, prima ediție a Forumului Inter-Universitar România-Azerbaidjan, găzduit de cea mai prestigioasă instituție de învățământ superior din Azerbaidjan, ADA University Baku. În cadrul Forumului Inter-Universitar, a fost organizat un târg educațional pentru prezentarea ofertei de studii în România pentru 10 universități.

Promovarea ofertei educaționale a universităților poate fi realizată și prin intermediul portalului *Study in Romania*. Încercarea programelor cu predare în limbi de circulație internațională pe portal a devenit obligatorie, acest aspect fiind prevăzut în contractele instituționale ale universităților. Pentru facilitarea accesului și actualizării programelor de studii în portal *Study in Romania*, s-au asigurat activitățile de îmbunătățire și administrare a portalului, iar website-ul www.studyinromania.gov.ro a fost sincronizat cu nomenclatorul RMU. Pentru promovarea portalului www.studyinromania.gov.ro și atragerea de studenți internaționali a fost realizată o campanie de social-media.

Totodată, MEN a menținut linia de finanțare de proiecte din Fondul de Dezvoltare Instituțională, care a avut ca scop sprijinirea universităților românești în dezvoltarea și realizarea activităților de internaționalizare, în special a propriilor strategii instituționale.

Începând cu anul 2016, România este reprezentată în cadrul structurilor procesului Bologna Follow-up Group (BFUG), la nivel de co-președinte în cadrul “Advisory Group 4 – Diploma Supplement revision” (Revizuirea Diplomei Supliment).

Începând cu luna martie 2016, România a preluat președinția Alianței Internaționale pentru Memoria Holocaustului (IHRA), ca o recunoaștere internațională a progreselor importante realizate de țara noastră în ultimul deceniu, privind formarea noilor generații în spiritul combaterii manifestărilor anti-semitice, rasiste și xenofobe, al asumării trecutului istoric și comemorării victimelor Holocaustului.

Începând cu anul 2015, România este membru în grupurile de lucru în cadrul Procesului Educațional ASEM (Asia-Europe Meeting) (conform ASEM ME5 Chair’s Conclusions, Riga, 27-28 aprilie 2015). De asemenea, în mai 2019, România va fi țara gazdă în cadrul celei de-a 7-a ediții a Reuniunii miniștrilor educației ASEM, a Conferinței rectorilor ASEM și a Conferinței studenților ASEM.

În anul universitar 2016/2017, Agenția de Credite și Burse pentru Studenți (ACBS) a organizat și desfășurat concursurile pentru acordarea bursei de studii / cercetare / cursuri de vară în străinătate, în statele cu care România are încheiate documente de colaborare bilaterală: Armenia, Azerbaidjan, Belgia, Bulgaria, Cehia, China, Coreea de Sud, Croația, Cuba, Federația Rusă, Grecia, Iordania, Iran, Italia, Israel, Mexic, Nigeria, Palestina, Polonia, Serbia, Slovacia, Turkmenistan, Ungaria și Vietnam.

De asemenea, ACBS a organizat concursuri pentru acordarea bursei de cercetare și formare postuniversitară și postdoctorală “Vasile Pârvan” la Accademia di Romania din Roma și “Nicolae Iorga” la Istituto Romeno di Cultura e Ricerca Umanistica din Veneția și pentru acordarea bursei de doctorat la Institutul Universitar European de la Florența.

Prin obiectivul specific privind participarea României în cadrul studiului internațional EUROSTUDENT VI, s-a urmărit obținerea de date, comparabile la nivel internațional, privind monitorizarea condițiilor de viață și de studiu ale studenților. Pentru realizarea studiului, s-a desfășurat următoarele activități: pregătirea și actualizarea instrumentelor necesare pentru implementarea studiului la nivel național și adaptarea chestionarului; planificarea etapelor de implementare a studiului la nivel național; consolidarea mecanismului național de monitorizare a condițiilor de viață și de studiu ale studenților prin adaptarea platformei SAPM.

Studiul EUROSTUDENT VI a fost implementat prin intermediul platformei SAPM, în cadrul a 34 de universități de stat și particulare (universitățile au fost selectate în urma unui proces de selecționare). O serie de date colectate au fost raportate către organizatorii de la nivel european în vederea realizării de analize comparative cu celelalte state participante la studiu.

În vederea reglementării creditelor studențești, s-au organizat întâlniri periodice ale grupului de lucru, constituit din reprezentanți ai ACBS, Ministerului Finanțelor Publice, Fondului Național de Garantare și Cabinetului ministrului educației naționale. Printre concluziile relevante ale acestor întâlniri s-a numărat necesitatea constituirii unui sistem prin care statul să-și sprijine pe tinerii proveniți din familii cu venituri reduse să-și finanțeze educația universitară în România, prin împrumuturi bancare garantate de stat, care să asigure plata taxelor universitare și costul vieții din perioada studiilor. Având în vedere efortul bugetar mare din partea statului, se impune o analiză obiectivă, care să ofere date despre mecanismele de rambursare a creditelor, valoarea dobânzii și standardele academice pe care trebuie să le atingă tinerii pentru a putea beneficia de finanțare pe

toată durata studiilor. De asemenea, ministerele implicate vor trebui să reglementeze și rolul beneficiarilor în cadrul acestui proces, mai ales când acestea sunt instituțiile prin care se va derula finanțarea. ACBS a încercat să identifice eventuale linii de finanțare din fonduri europene nerambursabile. În acest sens, a inițiat discuții cu Ministerul Fondurilor Europene.

Fig. 15. Situația etnicilor români beneficiari de burse în România în anul universitar 2016-2017

Conform datelor statistice generate de platforma ANS (iunie 2017).

Institutul Limbii Române (ILR) asigură păstrarea, dezvoltarea și afirmarea identității lingvistice și culturale, prin promovarea limbii române, în medii academice și colare din întreaga lume. Pentru a-și îndeplini misiunea, acesta organizează și susține lectorate de limba română în universități din străinătate, cursul de limbă, cultură și civilizație românească (LCCR) în unități de învățământ din state membre ale Uniunii Europene, atestarea cunoștințelor de limba română, ca limbă străină.

În anul universitar 2016-2017, în rețeaua de lectorate de limba română gestionată de Institutul Limbii Române au existat 48 de lectorate cu 49 de lectori la post. Din cei 49 de lectori de limba română activi în 2016-2017, 41 și-au încheiat mandatul la finele anului universitar. Pentru a asigura continuitatea activității lectoratelor vizate, Institutul Limbii Române a realizat demersurile necesare numirii noilor lectori. Lectoratele sunt parte activă în proiectele universitare internaționale, de mobilitate studentescă și în activitățile de promovare extra-academică, desfășurate de misiunile diplomatice românești și ICR.

Cele 48 de lectorate funcționale în 2016-2017 sunt găzduite de universități din 28 de state, cele mai multe din Uniunea Europeană. Cursurile de limbă, literatură, cultură și civilizație românească sunt studiate în regim facultativ, opțional sau obligatoriu și pot acoperi întreg parcursul universitar și post universitar. Pentru deschiderea de noi lectorate de limba română, în anul universitar 2016-2017, au fost semnate protocoale cu Universitatea din Montreal, Canada și Universitatea din Ankara, Turcia.

8. Modernizarea infrastructurii universitare și utilizarea IT

În Programul Național de investiții sunt cuprinse 53 de obiective de investiții destinate unităților de învățământ superior de stat.

În cursul anului 2016-2017 au fost finalizate următoarele obiective de investiții:

- creșterea capacității de 256 de locuri la Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară Iași;
- clădire "Unitate Integrată pentru realizarea uneltelor de pescuit" la Universitatea din Galați;
- spații de învățământ pentru Universitatea din Pitești;
- infrastructura de Cercetare pentru dezvoltarea produselor, proceselor și serviciilor inovative inteligente – PRECIS pentru Universitatea Politehnică din București.

În vederea consolidării sistemului informațional statistic și dezvoltării capacității de informare și decizie, MEN și UEFISCDI au acordat sprijin în construirea statisticilor privind sistemul de învățământ superior. Pentru aceasta s-a încheiat o colaborare între MEN-CNFIS și INS privind nomenclatoarele utilizate la nivelul RMU și INS și a tipurilor de date gestionate de RMU. În vederea creșterii transparenței sistemului de învățământ superior respectiv transparentizarea finanțării universităților de stat s-au realizat următoarele activități: actualizarea site-ului CNFIS cu datele privind rezultatele finanțării învățământului superior (date statistice la nivel de universitate, privind studenții, absolvenții și alocații bugetare destinate finanțării instituționale); elaborarea și publicarea raportului anual privind finanțarea învățământului superior, care prezintă o analiză mai detaliată a rezultatelor repartizării la nivel național, pe subcomponente, și detaliat, pe universități, a alocațiilor bugetare destinate finanțării instituționale anuale.

Rezultatele obținute la implementarea și operaționalizarea platformelor informatice care asigură colectarea și centralizarea datelor raportate de universități, furnizarea de rapoarte și statistici privind sistemul de învățământ superior, la nivel național, au fost următoarele:

- operaționalizarea sistemului informatic RMU pentru anul universitar 2015/2016 (pentru universitățile de stat gradul de încărcare este de aproximativ 98%, iar pentru anii superiori ai anului universitar 2015/2016 este de aproximativ 90%);

Pentru anul universitar 2016/2017, gradul de încărcare a cohortei curente (anul I) este de aproximativ 90% și se actualizează datele pentru anii superiori (promovați din anul universitar anterior);

- continuarea operaționalizării platformei SAPM (studenți, absolvenți și piața muncii) prin pregătirea chestionarului pentru implementarea la nivel național a studiului EUROSTUDENT, cercetare care urmărește analiza condițiilor de viață și de studiu ale studenților;

- continuarea operaționalizării platformei ANS, de raportare și centralizare a datelor statistice privind învățământul superior, cu datele statistice raportate cu data de referință 1 ianuarie 2017 și 1 octombrie 2017, asigurând raportarea unitară a datelor pentru toate universitățile din România;

- continuarea demersurilor de finalizare a dezvoltării și operaționalizării platformei REI (Registrul Educațional Integrat) și dezvoltarea aplicației online de nomenclatoare pentru standardizarea terminologiei utilizate în instituțiile de învățământ superior și o gestionare cât mai eficientă a datelor;

- continuarea operaționalizării platformei Study in Romania (SiR) privind oferta educațională de învățământ superior și a facilitării introducerii în această platformă a programelor de studii ale universităților din România prin sincronizarea cu nomenclatorul RMU.

Pentru colectarea unitară a datelor statistice relevante, s-a urmărit continuarea operaționalizării platformei ANS de raportare a datelor statistice din învățământul superior. Platforma ANS va fi completată cu datele statistice raportate pentru perioada 1 octombrie 2016 și 1 ianuarie 2017, asigurându-se astfel o raportare a datelor pentru toate universitățile din România. Aceasta permite obținerea rapoartelor generate din platforma pentru Universități, MEN și instituțiile centrale, cu date până la 1 ianuarie 2017.

Calcularea indicatorilor de calitate corespunzător metodologiei de finanțare pentru anul 2017 s-a realizat utilizând și datele colectate în ANS.

Interoperabilitatea sistemelor informatice a urmărit și interconectarea cu aplicația “Note Bac” pentru preluarea datelor privind absolvenții de bacalaureat, completarea cu un modul de gestiune a tezelor de doctorat (înregistrarea de către IOSUD, validarea de către MEN și evaluarea de către CNATDCU) și un schimb de date cu Ministerul Muncii și Justiției Sociale (exemplu: RMU și REVISAL) în vederea interconectării cu aplicațiile existente la nivelul MEN și MMJS.

Acordul de Parteneriat 2014-2020 prevede faptul că investițiile în educație trebuie fie integrate într-un cadru național, luând în considerare tendințele demografice și nevoile pieței forței de muncă. Prioritățile de investiții în infrastructura educațională, așa cum sunt prezentate în Acordul de parteneriat, includ pe lângă investițiile necesare învățământului preuniversitar și investiții în infrastructură pentru modernizarea și internaționalizarea centrelor universitare din zone cu potențial de creștere prin construirea și modernizarea infrastructurii de cercetare și inovare, materialelor de învățare, tehnologiilor noi și TIC.

9. Monitorizarea măsurilor cuprinse în Strategia Națională pentru Învățământ Terțiar 2015 – 2020

Politicile naționale din domeniul învățământului superior integrează patru obiective: întărirea calității și relevanței învățării și predării; creșterea angajabilității absolvenților; creșterea gradului de incluziune a sistemului de învățământ superior; implementarea de reforme structurale.

Coordonarea implementării și monitorizarea - evaluarea sunt esențiale pentru susținerea măsurilor prevăzute de Strategia Națională pentru Învățământ Terțiar 2015-2020. În vederea consolidării instrumentelor de monitorizare și evaluare a măsurilor cuprinse în Planurile de Acțiune ale Strategiei Naționale pentru Învățământ Terțiar 2015 – 2020, în cadrul proiectului SIPOCA 17 – *Monitorizarea și evaluarea strategiilor condiționalități ex-ante în educație și îmbunătățirea procesului decizional prin monitorizarea performanței instituționale la nivel central și local* –, o echipă a Bncii Mondiale a pus la dispoziția Grupului de lucru pentru monitorizarea și evaluarea implementării strategiei un Ghid pentru pregătirea primului raport anual de monitorizare a progresului strategiilor, precum și modele și instrucțiuni pentru raportare și planificare.

A fost elaborat *Raportul privind monitorizarea implementării strategiilor sectoriale pentru educație și formare în anul 2017*, care are un capitol dedicat implementării strategiei pentru învățământ terțiar.

M surile care susțin implementarea pilonilor strategiei în anul 2017 au fost cuprinse în cadrul prezentului capitol, astfel: *-Pilonul 1- Îmbunătățirea participării în învățământul terțiar* la punctul II; *-Pilonul 2- Programe flexibile, relevante și de înalt calitate* la punctul IV; *-Pilonul 3- Angajament strategic față de sectorul economic* la punctele V, VI.

CAPITOLUL III. Priorități strategice ale învățământului superior, noi politici educaționale în perspectiva 2020

1. Asigurarea cadrului normativ pentru funcționarea optimă a sistemului de învățământ superior

- Stabilirea cifrelor de școlarizare pentru învățământul superior de stat pentru anul universitar 2018 – 2019
- Aprobarea nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programele de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2018 – 2019
- Aprobarea nomenclatorului domeniilor și programelor de studii universitare de master acreditate și numărul maxim de studenți și al domeniilor de doctorat care pot fi școlarizați în anul universitar 2018 – 2019
- Actualizarea metodologiei-cadru privind organizarea admiterii în ciclurile de studii universitare de licență, de master și de doctorat pentru anul universitar 2018 – 2019
- Actualizarea metodologiei de alocare a fondurilor bugetare pentru finanțarea de bază și finanțarea suplimentară a instituțiilor de învățământ superior de stat ș.a.

2. Îmbunătățirea accesului și a participării în învățământul superior

- Acordarea de granturi pentru a sprijini studenții în situație de risc prin proiectul ROSE (finanțat printr-un împrumut al Banca Mondială), precum și realizarea de programe de tip ”punte” pentru elevii de liceu, prin parteneriate licee – universități - piața muncii, programe de tutoriat, gestionate și coordonate de universități
- Continuarea implementării programelor sociale pentru studenți: acordarea de burse pentru tinerii din grupuri defavorizate, îmbunătățirea capacităților de cazare a studenților, asigurarea gratuității transportului feroviar pentru toți studenții, consolidarea bazei materiale, construcția de cămine studențești noi (30 de cămine studențești) și reabilitarea/modernizarea sau construcția de cantine studențești
- Crearea, dezvoltarea și asigurarea funcționării unor centre de învățare/laboratoare în universități pentru menținerea studenților aflați în situație de risc
- Continuarea acordării de locuri distincte tinerilor romi la admiterea în facultăți
- Susținerea persoanelor cu dizabilități pentru a accesa și finaliza studiile universitare
- Îmbunătățirea serviciilor oferite de centrele de consiliere și orientare în carieră pentru elevii din anii terminali, studenți și absolvenți
- Creșterea participării adulților la învățământul terțiar, pe rute non-tradiționale.

3. Asigurarea calității și creșterea competitivității universităților românești

- Realizarea unei finanțări bazate pe criterii de performanță
- Întărirea criteriilor și îmbunătățirea standardelor de asigurare a calității, astfel încât să se respecte principiul dezvoltare bazat pe performanță
- Dotarea laboratoarelor de specialitate

- Implicarea universităților în elaborarea politicilor și strategiilor sectoriale
- Acordarea de burse dedicate absolvenților care au urmat cursurile universitare sau postuniversitare în străinătate și care se integrează în sistemul național de învățământ și cercetare, participând la programe de formare doctorală sau postdoctorală
- Încurajarea formării poliilor de excelență în educație și cercetare, pentru valorificarea mai eficientă a resurselor și creșterea performanțelor universităților românești
- Implementarea finanțării multianuale corespunzătoare și previzibilă pentru instituțiile de învățământ superior, cu accent asupra domeniilor cu potențial de creștere, pe baza criteriilor de excelență, în vederea creșterii calității actului educațional.

4. Corelarea programelor de studii universitare cu nevoile pieței muncii

- Centrarea programelor de studii pe dobândirea unor calificări relevante pe piața muncii
- Multiplicarea stagiilor de practică de specialitate/internship
- Implementarea de proiecte comune între universități, companii private, agenții de stat;
- Sprijinirea Centrelor de orientare și consiliere în carieră
- Dezvoltarea și implementarea de instrumente pentru urmărirea parcursului educațional al tinerilor și a angajabilității absolvenților de studii superioare
- Dezvoltarea de programe de antreprenoriat în universități
- Organizarea de sesiuni de proiecte studențești cu aplicabilitate practică și atragerea de finanțatori pentru cele mai bune proiecte
- Abordarea unor subiecte cu aplicabilitate practică la lucrările de licență, masterat și doctorat
- Realizarea de studii cu privire la nevoile agenților economici în ceea ce privește asigurarea cu personal calificat, precum și cu privire la inserția absolvenților pe piața muncii.

5. Internaționalizarea învățământului superior

- Elaborarea și implementarea Strategiei de internaționalizare a învățământului superior
- Încurajarea organizării de programe de studii în limbi străine
- Multiplicarea mobilităților studențești și ale cadrelor didactice; participarea la manifestări, concursuri și târguri internaționale
- Continuarea și dezvoltarea cooperării europene și internaționale în domeniul educației: consolidarea relațiilor bilaterale cu Statele Membre ale UE, cele din Spațiul Economic European și cu statele terțe
- Asumarea unui rol activ în cadrul inițiativelor regionale ale Uniunii Europene: Strategia pentru Regiunea Dunării, UE – Asia, UE – America Latină și Caraibe, Parteneriatul estic, America de Nord și Africa etc.
- Includerea în Metodologia de finanțare a unor indicatori privind orientarea internațională a universităților.

6. Dezvoltarea și Integrarea Sistemului Informatic din Educație

- Corelarea într-un sistem informatic strategic a actualelor instrumente de colectare și raportare a datelor pentru învățământul superior (ANS, RMU, Infrastructura Cercetare, RMUR) și operaționalizarea efectivă a sistemelor existente (RMU, REI, SAPM, Study in Romania etc.)
- Stabilirea unui set de indicatori pentru evaluarea și monitorizarea politicilor publice pentru învățământul superior
- Consolidarea instrumentelor de monitorizare a inserției absolvenților de învățământ superior pe piața muncii
- Continuarea utilizării, în cadrul metodologiei de repartizare a finanțării suplimentare, a unor indicatori privind resursa umană
- Participarea la programul de cercetare EUROSTUDENT VI.

7. Încurajarea învățării pe tot parcursul vieții

- Adoptarea și implementarea Registrului Național al Calificărilor
- Operaționalizarea de Centre Comunitare de Învățare Permanentă
- Evaluarea și certificarea rezultatelor învățării
- Dezvoltarea de programe de recalificare/formare continuă, în funcție de nevoile angajatorilor
- Elaborarea/actualizarea standardelor ocupaționale și calificărilor profesionale în concordanță cu noul Cadru Național al Calificărilor
- Dezvoltarea sistemului de formare continuă, prin programe de formare adaptate cerințelor pieței muncii, relevante pentru nevoile de dezvoltare profesională a beneficiarilor, în condițiile instituirii unui sistem riguros de asigurare a calității
- Stimularea participării la programele Erasmus+ în domeniul formării adulților
- Crearea unui cadru de colaborare între toți actorii implicați, în vederea creșterii gradului de informare în societate cu privire la beneficiile învățării pe tot parcursul vieții.

8. Guvernanță profesionistă și transparentă, descentralizare, autonomie și responsabilitate

- Asigurarea libertății comunității academice de a gestiona programele de studii și de cercetare
- Întărirea capacității administrative a instituțiilor de învățământ superior și întărirea responsabilității și transparenței
- Respectarea principiului dialogului social și asigurarea transparenței
- Dezvoltarea calității cercetării universitare prin formare profesională de înalt nivel științific
- Implicarea mai activă a instituțiilor de învățământ superior în mediul economic regional și național.

ANEXĂ. Asigurarea cadrului normativ necesar funcționării sistemului național de învățământ superior în anul 2016-2017

A. Ordonanțe de urgență

Nr. crt.	Denumire act normativ
1.	Ordonanță de urgență Nr. 54/2017 privind modificarea art. VIII alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 96/2016 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniile educației, cercetării, formării profesionale și științifice

B. Hotărâri de Guvern

Nr. crt.	Denumire act normativ
1.	Hotărârea Guvernului nr. 42/2017 din 31 ianuarie 2017 pentru aprobarea Normelor metodologice privind acordarea facilităților de transport intern feroviar și cu metroul pentru elevi și studenți
2.	Hotărârea Guvernului nr. 140/2017 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programeelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2017 – 2018
3.	Hotărârea Guvernului nr. 615/2017 pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 140/2017 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programeelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2017 – 2018
4.	Hotărârea Guvernului nr. 117/2017 privind domeniile și programele de studii universitare de master acreditate și numărul maxim de studenți ce pot fi școlarizați în anul universitar 2017 – 2018
5.	Hotărârea Guvernului nr. 614/2017 pentru modificarea și completarea anexelor nr. 1 și 2 la Hotărârea Guvernului nr. 117/2017 privind domeniile și programele de studii universitare de master acreditate și numărul maxim de studenți ce pot fi școlarizați în anul universitar 2017 – 2018
6.	Hotărârea Guvernului nr. 136/2017 privind aprobarea cifrelor de colarizare pentru învățământul preuniversitar de stat și pentru învățământul superior de stat în anul colar/universitar 2017 – 2018
7.	Hotărârea Guvernului nr. 617/2017 din 30 august 2017 pentru modificarea pct. IV lit. c) din anexa la Hotărârea Guvernului nr. 136/2017 privind aprobarea cifrelor de colarizare pentru învățământul preuniversitar de stat și pentru învățământul superior de stat în anul colar/universitar 2017 - 2018
8.	Hotărârea Guvernului nr. 577/2017 din 9 august 2017 privind aprobarea denumirilor calificărilor și titlurilor conferite absolvenților învățământului universitar de licență înmatriculați în anul I de studii în anii universitari 2014 - 2015, 2015 - 2016 și 2016 - 2017

C. Ordine de ministru

Nr. crt.	Denumire act normativ
1.	Ordin Nr. 3236/2017 privind aprobarea Metodologiei de primire la studii și colarizare a cetățenilor străini pe locuri fără plata taxelor de școlarizare și cu bursă și pe locuri fără plata taxelor de colarizare, dar fără bursă, în instituțiile de învățământ superior de stat acreditate

2.	Ordin Nr. 3262/2017 privind organizarea și funcționarea de societăți antreprenoriale studențești în sistemul de învățământ superior din România
3.	Ordin Nr. 3279/2017 privind aprobarea Metodologiei de alocare a fondurilor bugetare pentru finanțarea de bază și finanțarea suplimentară a instituțiilor de învățământ superior de stat din România, pentru anul 2017
4.	Ordin Nr. 3362/2017 privind aprobarea Metodologiei de monitorizare specială a Universității "Tibiscus" din Timișoara
5.	Ordin Nr. 3392/2017 privind stabilirea Criteriilor generale de acordare a bursei și a altor forme de sprijin material pentru studenții și cursanții din învățământul superior de stat, învățământ cu frecvență
6.	Ordin Nr. 3471/2017 privind modificarea art. 19 din Metodologia-cadru de organizare și desfășurare a examenelor de licență/diplomă și disertație, aprobată prin Ordinul ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 6.125/2016
7.	Ordin Nr. 3473/2017 privind aprobarea Metodologiei de primire la studii și colarizare a cetățenilor străini începând cu anul școlar/universitar 2017 – 2018
8.	Ordin Nr. 3475/2017 privind aprobarea Metodologiei de înscriere și înregistrare a calificărilor din învățământul superior în Registrul Național al Calificărilor din Învățământul Superior (RNCIS)
9.	Ordin Nr. 325/3541/2017 privind aprobarea Metodologiei pentru desfășurarea concursului de rezidențiat sesiunea 21 mai 2017 pentru locurile și posturile rămase neocupate pentru domeniul medicină în sesiunea 20 noiembrie 2016
10.	Ordin Nr. 3629/2017 privind pentru modificarea și completarea Ordinului ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 3.632/2016 privind aprobarea Metodologiei de alocare și utilizare a fondului pentru dezvoltarea instituțională a instituțiilor de învățământ superior de stat
11.	Ordin Nr. 3630/2017 privind constituirea și utilizarea fondului pentru finanțarea situațiilor speciale care nu pot fi integrate în formula de finanțare a instituțiilor de învățământ superior de stat, pentru anul 2017
12.	Ordin nr. 3.632/2016 privind aprobarea Metodologiei de alocare și utilizare a fondului pentru dezvoltarea instituțională a instituțiilor de învățământ superior de stat
13.	Ordin 3629/2017 pentru modificarea și completarea Ordinului ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 3.632/2016 privind aprobarea Metodologiei de alocare și utilizare a fondului pentru dezvoltarea instituțională a instituțiilor de învățământ superior de stat
14.	Ordin Nr. 3850/2017 privind aprobarea Metodologiei-cadru de organizare a programelor de formare psihopedagogică prin departamentele de specialitate din cadrul instituțiilor de învățământ superior acreditate în vederea certificării competențelor pentru profesia didactică
15.	Ordin Nr. 3851/2017 privind modificarea Ordinului ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 3.841/2012 pentru aprobarea condițiilor privind organizarea masterului didactic

16.	Ordin Nr. 3858/2017 privind modificarea anexei la Ordinul ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 5.825/2016 privind aprobarea listei universităților de prestigiu din alte state
17.	Ordin Nr. 3873/2017 privind modificarea și completarea Ordinului ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 6.156/2016 privind organizarea și desfășurarea anului pregătitor de limbă română pentru cetățenii străini
18.	Ordin Nr. 3897/2017 privind modificarea Regulamentului de organizare și funcționare al Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare, aprobat prin Ordinul ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 3.482/2016
19.	Ordin Nr. 3904/2017 privind aprobarea Metodologiei de monitorizare specială a Universității "Constantin Brâncuși" din Târgu Jiu
20.	Ordin Nr. 3933/2017 privind aprobarea termenelor de plată și a modalităților de raportare a cuantumului de 5% din încasările în valută provenite din taxele achitate de studenții și cursanții străini instituțiilor de învățământ superior de stat
21.	Ordin Nr. 3990/2017 privind componența nominală a comisiilor de contestații ale Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare
22.	Ordin Nr. 3991/2017 privind modificarea și completarea anexelor nr. 2 și 3 la Ordinul ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 4.106/2016 privind componența nominală a Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare,
23.	Ordin Nr. 409/4020/737/703/2017 privind încadrarea în activitatea de creare de programe pentru calculator
24.	Ordin Nr. 4031/2017 privind pentru aprobarea Listei nominale a beneficiarilor Legii nr. 269/2004 privind acordarea unui ajutor financiar în vederea stimulării achiziționării de calculatoare, pentru anul 2017
25.	Ordin Nr. 4060/2017 privind modificarea anexelor nr. 2 și 3 la Ordinul ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 4.106/2016 privind componența nominală a Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare
26.	Ordin Nr. 4104/2017 privind modificarea anexei la Ordinul ministrului educației naționale nr. 3.392/2017 privind stabilirea Criteriilor generale de acordare a burselor și a altor forme de sprijin material pentru studenții și cursanții din învățământul superior de stat, învățământ cu frecvență
27.	Ordin Nr. 4218/2017 privind modificarea Ordinului ministrului educației naționale nr. 3.850/2017 pentru aprobarea Metodologiei-cadru de organizare a programelor de formare psihopedagogică în cadrul instituțiilor de învățământ superior acreditate în vederea certificării competențelor pentru profesia didactică
28.	Ordin Nr. 678/4252/2017 - Partea I privind completarea anexei nr. 4 la Ordinul ministrului sănătății și al ministrului educației, cercetării și tineretului nr. 1.141/1.386/2007 privind modul de efectuare a pregătirii prin rezidențiat în specialitățile prevăzute de Nomenclatorul specialităților medicale, medico-dentare și farmaceutice pentru rețeaua de asistență medicală)
29.	Ordin Nr. 4366/2017 privind modificarea anexei la Ordinul ministrului educației naționale nr. 3.392/2017 privind stabilirea Criteriilor generale de acordare a burselor și a altor forme de

	sprijin material pentru studenții și cursanții din învățământul superior de stat, învățământ cu frecvență
30.	Ordin Nr. 911/4758/2017 privind modificarea Ordinului ministrului s n t ții și al ministrului educației, cercetării și tineretului nr. 1.141/1.386/2007 privind modul de efectuare a pregătirii prin rezidențiat în specialitățile prevăzute de Nomenclatorul specialit ților medicale, medico-dentare i farmaceutice pentru rețeaua de asistență medicală
31.	Ordin Nr. 4783/2017 privind aprobarea Regulamentului de organizare i funcționare a Consiliului de etic i management universitar
32.	Ordin nr. 5382/2016 privind func ionarea colilor doctorale în anul universitar 2016 - 2017
33.	Ordin nr. 6153/2016 pentru aprobarea Metodologiei privind autorizarea, acreditarea i evaluarea periodic a colilor doctorale, pe domenii
34.	Ordin Nr. 1088/4879/2017 privind acordarea burselor "Eugen Ionescu" în anul universitar 2017 – 2018

Lista tabelelor

Tabel 1. Rețeaua sistemului național de învățământ superior	4
Tabel 2. Num rul de studenți înscriși în învățământul superior de licență (mii)	4
Tabel 3. Evoluția populației rezidente în România (mii)	6
Tabel 4 Num rul persoanelor înscrise în înv țământul superior, pe programe de studii (mii)	7
Tabel 5. Evoluția numărului de studenți înscriși la programe de studii universitare de licență (mii)	8
Tabel 6. Evoluția numărului de studenți înscriși la studii universitare de licență, pe forme de organizare a programelor de studii	9
Tabel 7. Evoluția numărului de studenți înscriși la studii universitare de licență, pe forme de proprietate.....	9
Tabel 8. Evolu ia num rului de studenți înscriși la studii universitare de licență, în funcție de țara de origine, pe forme de proprietate.....	10
Tabel 9. Evoluția numărului de studenți înscriși la studii universitare de licență, pe grupe de specializări (conform noii clasific ri ISCED-F) i pe ani de studiu.....	11
Tabel 10. Num rul studenților înscriși la studii universitare de licență pe grupe de specializări și forme de proprietate, 2016/2017	13
Tabel 11. Evoluția numărului de studenți înscriși la studii universitare de masterat.....	14
Tabel 12. Evolu ia num rului de studenți înscriși la studii universitare de master, pe forme de proprietate	14
Tabel 13. Evoluția numărului de studenți înscriși la studiile universitare de master, pe grupe de specializări (conform noii clasific ri ISCED-F)	14
Tabel 14. Num rul studenților înscriși la studii universitare de master, pe grupe de specializări și forme de proprietate, 2016/2017	15
Tabel 15. Evoluția numărului de persoane înscrise la programe postuniversitare, pe grupe de specializări (conform noii clasific ri ISCED-F)	16
Tabel 16. Evolu ia num rului cursanților înscriși la studii universitare de doctorat și la alte programe postuniversitare, pe forme de proprietate.....	17
Tabel 17. Evoluția numărului de studenți participanți la învățământul universitar de licență, pe vârste	18
Tabel 18. Evoluția ratelor specifice de cuprindere pe vârste în învățământul universitar de licență (%)	19

Tabel 19. Evoluția ratei brute de cuprindere în învățământul universitar de licență (%).....	20
Tabel 20. Situația școlară a studenților din învățământul universitar de licență, pe forme de studii	21
Tabel 21. Distribuția studenților din învățământul universitar de licență promovați la sfârșit de an, pe grupe de specializări (%).....	22
Tabel 22. Absolvenți cu succes ai învățământului superior, pe programe de studii	22
Tabel 23. Evoluția numărului de absolvenți ai învățământului universitar de licență	23
Tabel 24. Distribuția rezultatelor la examenul de licență, pe forme de proprietate	23
Tabel 25. Distribuția (%) absolvenților cu succes din învățământul universitar de licență, master, doctoral* și postuniversitar, pe grupe de specializări	25
Tabel 26. Structura personalului angajat în învățământul superior.....	26
Tabel 27. Evoluția personalului didactic din învățământul superior.....	26
Tabel 28. Evoluția numărului cadrelor didactice pe funcții didactice*	28
Tabel 29. Ponderea personalului didactic în învățământul superior, pe sexe	29
Tabel 30. Numărul de studenți ce revine unui cadru didactic în învățământul superior.....	29
Tabel 31. Structura finanțării instituționale pentru 2016 și 2017	37

Lista graficelor

Fig. 1. Evoluția numărului de facultăți și a numărului de studenți înscriși în învățământul superior de licență.....	5
Fig. 2. Distribuția pe regiuni de dezvoltare a facultăților și a studenților cuprinși în învățământul superior de licență, în anul universitar 2016/2017	5
Fig. 3. Distribuția persoanelor înscrise în învățământul superior, pe programe de studii și pe forme de proprietate, în anul universitar 2016/2017 (%)	7
Fig. 4. Distribuția numărului de studenți înmatriculați la studii universitare de licență, pe forme de proprietate	10
Fig. 5. Distribuția studenților înscriși la studiile universitare de master, pe grupe de specializări, în anul universitar 2016/2017	15
Fig. 6. Distribuția cursanților înscriși la studii universitare doctorale, pe grupe de specializări, în anul universitar 2016/2017	17
Fig. 7. Distribuția numărului de studenți din învățământul universitar de licență, pe vârste	18
Fig. 8. Distribuția (%) absolvenților cu succes din învățământul universitar	25
Fig. 9. Evoluția personalului angajat în învățământul superior	27
Fig. 10. Distribuția personalului angajat în învățământul superior, pe categorii de personal și pe forme de proprietate, în anul universitar 2016/2017	27
Fig. 11. Numărul total de luni-burse acordate în cadrul programului CEEPUS	42
Fig. 12. Numărul total de luni-burse primite în cadrul programului CEEPUS.....	42
Fig. 13. Repartizarea bursierilor la cursurile de vară	43
Fig. 14. Studenți care au studiat pe cont propriu valutar în România în anul universitar 2016-2017.....	43
Fig. 15. Situația etnicilor români beneficiari de burse în România în anul universitar 2016-2017	47

Lista de abrevieri

ANC – Autoritatea Națională pentru Calificări

ANS – Platforma națională de colectare a datelor statistice pentru învățământul superior

ANFP – Agenția Națională a Funcționarilor Publici

ANOFM – Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
 ARACIS - Agenția Română pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior
 ASEM - Asia-Europe Meeting
 BIRD – Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
 CE – Comisia Europeană
 CEDEFOP – European Centre for the Development of Vocational Training
 CEEPUS – Central European Exchange program for University Studies
 CNAS – Casa Națională de Asigurări de Sănătate
 CNATDCU - Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare
 CNC – Cadrul Național al Calificărilor
 CNCIS – Cadrul Național al Calificărilor din Învățământul Superior
 CNFIS - Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior
 CNSPIS - Consiliul Național de Statistică și Prognoza a Învățământului Superior
 CVT - Continuing Vocational Training
 EHEA – European Higher Education Area
 ECTS - European Credit Transfer and Accumulation System
 ENQA – European Association for Quality Assurance in Higher Education
 EQAR – European Quality Assurance Register
 EUA - European University Association
 EUROSTAT – Oficiul de Statistică al Comisiei Europene
 FESI – Fondul European Structural și de Investiții
 FSE – Fondul Social European
 HE – Higher Education
 HG – Hotărârea a Guvernului
 ÎIS – Instituții de învățământ superior
 IMI - Sistemul de Informare al Pieței Unice
 INS – Institutul Național de Statistică
 IOSUD - Instituție organizatoare de studii universitare de doctorat
 IPT – Învățământ Profesional și Tehnic
 ISE – Institutul de Științe ale Educației
 ISCED - The International Standard Classification of Education
 IUE – Institutului Universitar European de la Florența
 LTE – Association of Language Testers in Europe
 MCSI – Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale
 MEN – Ministerul Educației Naționale
 MMJS – Ministerul Muncii și Justiției Sociale
 MT – Ministerul Transporturilor
 NBCC Romania - National Board for Career Counselling
 OCDE - Organisation for Economic Cooperation and Development
 OG – Ordonanță de Guvern
 OM - Ordin de Ministru
 OUG – Ordonanță de Urgență a Guvernului
 POCA – Programul Operațional Capacitate Administrativă
 POCU – Programul Operațional Capital Uman

PODCA - Programul Operațional pentru Dezvoltarea Capacității Administrative
RCC – Regional Cooperation Council
REI – Registrul Educațional Integrat
RMU – Registrul Matricol Unic
RMUR – Registrul Matricol al Universităților din România
RNC - Registrul Național al Calificărilor
RNCIS - Registrul Național al Calificărilor din Învățământul Superior
RNCP – Registrul Național al Calificărilor Profesionale din România
RST – Recomandările specifice de țară
SAPM – Platforma Studenți, Absolvenți și Piața Muncii
SEE - Spațiul Economic European
SEECF - The South-East European Cooperation Process
SEIS- Spațiul European al Învățământului Superior
SUERD - Strategia UE pentru Regiunea Dunării
SMIS – Sistemul Unic de Management al Informației
SNIE - Sistemul Național de Indicatori pentru Educație
UE – Uniunea Europeană
UEFISCDI – Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării,
Dezvoltării și Inovării